

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

Ärendenummer
NV-06912-24

Remiss av Naturvårdsverkets förslag till ändringar av jakttiderna

Innehåll

1.	Bakgrund.....	3
1.1.	Beredningsprocessen	3
1.2.	Översynens omfattning	3
1.3.	Förslagen.....	4
2.	Motiveringar och konsekvensanalys	5
2.1.	Hundanvändning (16 § jaktförordningen)	5
2.1.1.	Vildsvin	5
2.1.2.	Kronhjort	6
2.1.3.	Husmus, skogsmöss och råttor, ny punkt.....	7
2.2.	Allmän jakt (bilaga 1).....	9
2.2.1.	Björktrast	9
2.2.2.	Bläsand	9
2.2.3.	Kricka.....	11
2.2.4.	Gråtrut	12
2.2.5.	Gräsand	13
2.2.6.	Knipa och Storskrake.....	14
2.2.7.	Snatterand.....	16
2.2.8.	Dalripa och fjällripa	17
2.2.9.	Kråka, kaja och skata	21
2.2.10.	Rådjur.....	23
2.2.11.	Fälthare.....	26
2.3.	Tider för jakt på älg (bilaga 2)	28
2.3.1.	Tider för jakt på älg.....	28
2.4.	Jakt för att förebygga skador av vilt (bilaga 4)	32
2.4.1.	Punkt 1, kungsfasan	32
2.4.2.	Punkt 2, flertalet arter.....	32
2.4.3.	Punkt 3, fasan (nytt fjärde stycke)	34
2.4.4.	Punkt 4, hussvala och ladusvala	35
2.4.5.	Punkt 5, flygsäkerhet.....	36
2.4.6.	Punkt 11, skogsgås och tundragås (sädgås) samt bläsgås	36
2.4.7.	Punkt 12, grågås, kanadagås, vitkindad gås och bläsand.....	38
2.4.8.	Punkt 15, ringduva.....	39
2.4.9.	Punkt 16, fågelbo	40
2.4.10.	Punkt 17, årskalv av dov- och kronhjort.....	41
2.4.11.	Punkt 21, sångsvan.....	42
2.4.12.	Vitkindad gås (ny punkt).....	42
2.4.13.	Årskalv älg, stamskada på tall (ny punkt).....	43

2.4.14. Gråhäger (ny punkt).....	44
3. Förkortningar	46
4. Faktaunderlag för respektive art.....	47
5. Viltforskare som konsulterats.....	48
6. Källhänvisningar	49

UTKAST

1. Bakgrund

Jakttiderna är ett centralt verktyg för viltförvaltningen och en regelbunden översyn av dessa är en förutsättning för en adaptiv viltförvaltning.

Av 2 § jaktförordningen (1987:905) framgår att Naturvårdsverket minst en gång vart sjätte år ska se över de jakttider som regleras i förordningen och vid behov föreslå ändringar till regeringen. Under åren 2024 – 2026 genomförs en översyn inom ramen för detta ansvar och Naturvårdsverkets utkast till förslag avseende jakttidsändringar framgår av detta dokument.

Naturvårdsverkets målbild har varit att säkerställa att jakttiderna:

- Uppfyller nationell lag, Art- och habitatdirektivet, Fågeldirektivet och de internationella överenskommelser som Sverige förbundit sig att följa.
- I möjligaste mån inte tillåter att vilt jagas under parnings- och uppfödningstider.
- Ligger i linje med Strategi för svensk viltförvaltning.

För att i så stor utsträckning som möjligt uppnå detta har arbetet utgått från dokumentet *Naturvårdsverkets riktlinjer för utformning av jakttider - Ramar och principer* vilket finns bifogat som bilaga till detta dokument.

Översynen omfattar de jakttider som regleras i jaktförordningen. De jakttider som regleras i föreskrifter eller beslut är ej föremål för översynen. Vidare är det endast arter och regleringar där Naturvårdsverket föreslår en ändring i någon form som behandlas i dokumentet. Det förekommer därmed inga motiveringar eller resonemang kring arter där inga ändringar föreslås.

1.1. Beredningsprocessen

Arbetet med översynen inleddes med en inledande förslagsperiod där en beredningsgrupp med berörda aktörer gavs möjlighet att lämna förslag på ändringar av jakttiderna. Följande organisationer och myndigheter har ingått i beredningsgruppen:

- BirdLife.
- Jägarnas Riksförbund.
- Lantbrukarnas Riksförbund.
- Länsstyrelsen (1 per förvaltningsområde).
- Skogsindustrierna.
- Skogsstyrelsen.
- Svenska Jägarförbundet.
- Svenska Naturskyddsföreningen.

Utifrån de förslag beredningsgruppen lämnade, samt efter en intern beredningsprocess på Naturvårdsverket, har sedan preliminära förslag på ändringar tagits fram av Naturvårdsverket.

Att ovan nämnda organisationer och myndigheter deltagit i beredningsprocessen betyder därmed inte att de ställer sig bakom samtliga förslag, motiveringar eller konsekvensbeskrivningar som Naturvårdsverket redogör för i detta dokument.

1.2. Översynens omfattning

Den aktuella översynen av jakttiderna är av mindre omfattning jämfört med den översyn som gjordes 2019 - 2020 och som lämnades in till regeringen i juni 2020. Då hade ingen enhetlig översyn av jakttiderna gjorts på närmare 20 år och

en genomgripande genomgång bedömdes därför vara av stor vikt. Vid den föregående översynen gicks därför de flesta arterna och jakttiderna igenom grundligt. Det har därmed inneburit att färre unika förslag, som inte var uppe för diskussion förra gången, inkommit i samband med denna översyn.

Samtidigt förespråkas också viss kontinuitet kring jakttiderna. Det kan exempelvis ha bäring på arter där jakttiden ändrades i samband med föregående översyn. Ändrade jakttider i samband med föregående översyn har heller inte hunnit utvärderas vetenskapligt.

Det kortare tidsspannet sedan föregående översyn har också inneburit att mindre forskning hunnits bedrivas och att mängden nya kunskapsunderlag att ta i beaktande därmed varit färre.

Sammantaget har ovanstående, i kombination med flertalet andra uppdrag som Naturvårdsverket behövt prioritera inom viltförvaltningen, föranlett att denna översyn av jakttiderna är av något mindre omfattande karaktär.

1.3. Förslagen

På kommande sidor framgår Naturvårdsverkets förslag till ändringar av jakttiderna. Förslagen med tillhörande motivering och konsekvensanalys är indelade i fyra övergripande områden:

- Hundanvändning (16 § jaktförordningen).
- Allmän jakt (bilaga 1 jaktförordningen).
- Tider för jakt på älg (bilaga 2 jaktförordningen).
- Jakt för att förebygga skador av vilt (bilaga 4 jaktförordningen).

För arter där Naturvårdsverket föreslår ändringar i den allmänna jakttiden finns uppgifter rörande arten i form av en faktaruta. Uppgifterna utgör ett komplement till de motiveringar och konsekvensanalyser som finns för det aktuella förslaget.

Avseende storskarv och ejder behandlas inte dessa arter inom ramen för denna översyn. För förslag på ändringar gällande jakt på storskarv hänvisas i stället till delredovisningen av regeringsuppdraget *Att bättra integrera förvaltning av predatorerna säl och skarv i havsmiljöarbetet* inlämnat till regeringen den 3 november 2025 (Naturvårdsverkets diarienummer NV-25-002592).

Gällande ejder har arten lyfts ut från den pågående översynen. Det finns en internationell förvaltningsplan för arten och där sätts ramarna för vad som krävs för att kunna bedriva jakt. Därför bedrivs det ett arbete tillsammans med grannländer som är intresserade av att kunna bedriva jakt på ejder med målsättningen att som ett första steg ta fram en interregional förvaltningsplan. När en sådan plan finns på plats tillsammans med de verktyg som krävs för genomförandet finns det förutsättningar för att besluta om jakt.

2. Motiveringar och konsekvensanalys

2.1. Hundanvändning (16 § jaktförordningen)

2.1.1. Vildsvin

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) 16 §		
Trots 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, får jakthundar som är lämpade för respektive jaktändamål användas av jakträttshavaren eller av en annan person med jakträttshavarens medgivande vid tillåten jakt och vid jaktträning enligt följande: Hund som a) förföljer vildsvin	Hela landet	den 1 aug. - 31 jan.

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905)		
Trots 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, får jakthundar som är lämpade för respektive jaktändamål användas av jakträttshavaren eller av en annan person med jakträttshavarens medgivande vid tillåten jakt och vid jaktträning enligt följande: Hund som a) förföljer vildsvin	Hela landet	den 21 aug. - 31 jan.

Förändringen innebär att hund som förföljer vildsvin får användas från och med den 21 augusti, jämfört med idag gällande 1 augusti.

Motivering

Det är stor skillnad i starttid för användning av hund efter vildsvin och älg respektive, hund efter rådjur och hjort. Med dagens användning av hundar som jagar flera olika klövvilt bedömer vi att tiderna inte borde skilja sig åt med så mycket som två månader. Många hundtyper som används för jakt på rådjur och hjort är dessutom långsamdrivande, vilket innebär en mindre störning än av till exempel vildsvinshundar på vildsvin. Den 1 augusti kan det finnas små vildsvin som far illa av jakt med skarpa vildsvinshundar. Det finns också risker för störning av annat vilt vid denna tid. Övervägning bör därför göras att senarelägga starten för hundar som förföljer vildsvin till tidigast 21 augusti, tidpunkten för "koppeltvång" enligt 16 § lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter. Undantag från hundförbudstiden kan endast motiveras för

invasiva arter. Ett varmare klimat med högre temperaturer i början av augusti kan påverka både hundar och vildsvin på ett negativt sätt.

Konsekvens

Naturvårdsverket bedömer att effekten på vildsvinsavskjutningen blir försumbar av att senarelägga användningen av hund i tre veckor. Även om statistik saknas görs bedömningen att de flesta vildsvin som skjuts denna tid skjuts under vakt- eller smygjakt vid åtlar, odlade fält eller annan öppen mark.

2.1.2. Kronhjort

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) 16 §		
Trots 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, får jakthundar som är lämpade för respektive jaktändamål användas av jakträttshavaren eller av en annan person med jakträttshavarens medgivande vid tillåten jakt och vid jaktträning enligt följande: Hund som a) förföljer hjort	Hela landet	den 1 okt. - 31 jan.

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905)		
Trots 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, får jakthundar som är lämpade för respektive jaktändamål användas av jakträttshavaren eller av en annan person med jakträttshavarens medgivande vid tillåten jakt och vid jaktträning enligt följande: Hund som a) förföljer hjort	Hela landet	den 1 okt. - 31 jan.
Trots 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, får jakthundar som är lämpade för respektive jaktändamål användas av jakträttshavaren eller av en annan person med jakträttshavarens medgivande vid tillåten jakt och vid jaktträning enligt följande: Hund som a) förföljer hind och årskalv av kronhjort	Delar av landet där älgjakten börjar den 1 september	den 1 sep. - 30 sep.

Förslaget innebär att det blir tillåtet att jaga hind och årskalv av kronhjort då hund förföljer dessa i september i de delar av Sverige där älgjakten börjar den 1 september. I övrigt kvarstår också möjligheten att använda hund som förföljer hjort under tiden 1 oktober – 31 januari såsom tidigare.

Motivering

Det bör ges möjlighet till jakt efter hind och årskalv av kronhjort med hjälp av hund from 1 september i de områden där älgjakten startar den 1 september. Kronhjort upplevs som svårjagad i norra Sverige och hundar kan effektivisera jakten där så behövs vilket i sin tur kan medföra minskade betesskador i skog. Tanken är att jägare under septemberjakten på älg ska kunna skjuta kronhjortar för älghundar som tillfälligtvis förföljer kronhjort. Avsikten är därmed inte att drivande hundar med långa förföljanden ska användas under denna tid vilket kan vara olämpligt av flera skäl, bland annat värme.

Konsekvens

Naturvårdsverket bedömer att förslaget kan effektivisera jakten som i sin tur kan medföra minskande klövviltstammar vilket kan bidra till minskade betesskador i skog.

2.1.3. Husmus, skogsmöss och råttor, ny punkt

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905)		
Trots 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, får jakthundar som är lämpade för respektive jaktändamål användas av jakträttshavaren eller av en annan person med jakträttshavarens medgivande vid tillåten jakt och vid jaktträning enligt följande: Hund som a) förföljer husmus, skogsmöss och råttor	Hela landet vid jakt enligt bilaga 4 till denna förordning	den 1 juli - 30 juni.
Trots 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, får jakthundar som är lämpade för respektive jaktändamål användas av jakträttshavaren eller av en annan person med jakträttshavarens medgivande vid tillåten jakt och vid jaktträning enligt följande: Hund som b) jagar husmus, skogsmöss och råttor	Hela landet vid jakt enligt bilaga 4 till denna förordning	den 1 juli - 30 juni.

Förändringen innebär att hund blir tillåten att använda i hela landet vid jakt på husmus, skogsmöss och råttor enligt bilaga 4 till jaktförordningen.

Motivering

Förslaget syftar till att förtydliga att det är tillåtet att använda hund vid skyddsjakt efter råttor och vissa möss som sker med stöd av bilaga 4 till jaktförordningen. Flera näringsidkare har fått tillstånd att använda hund som jaktmedel för att döda möss och råttor vid skyddsjakt. Det har dock varit otydligt vad som gäller för att ha dessa hundar lösa och Naturvårdsverket har tvingats hänvisa till länsstyrelserna för bedömning om det behövs undantag från bestämmelserna i 16 § lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter. En förändring skulle klargöra att sådana undantag inte behövs.

Konsekvens

Naturvårdsverket bedömer att förändringen inte medför risker för annat vilt samtidigt som skyddsjakt på husmus, skogsmöss och råttor kan förenklas. Därtill kan en ändring enligt förslaget minska länsstyrelsernas arbete rörande undantag från bestämmelserna i lagen om tillsyn över hundar och katter.

2.2. Allmän jakt (bilaga 1)

2.2.1. Björktrast

Björktrast <i>Turdus pilaris</i>	
Rödlistning (2015)	Livskraftig (LC)
Rödlistning (2020)	Nära hotad (NT). Jakt har inte identifierats som en negativ påverkansfaktor av Artdatabanken.
Populationsstorlek och – utv i Sverige (FD art 12, 2025)	590 000 häckande par. Minskar på kort och lång sikt.
Populationsstatus och – utv i EU (FD art 12, 2019)	Status: stabil. 3 410 000 – 5 150 000 häckande par. Stabil på kort och lång sikt.
Förekomst i Sverige	Förekommer i hela landet.
Avskjutningsstatistik (st)	1997/1998 2007/2008 2012/2013 2018/2019 1 619 243 1 851 724
Övrig reglering av jakttid	Skyddsjakt JF bilaga 4 punkt 2.

Tid för ~~vårflvtt~~:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
*											

Tid häckningens olika stadier och uppfödningssäsong:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 1		
Björktrast	Hela landet	den 1 aug. - 10 mars.

Förändringen innebär att allmän jakt på björktrast införs i hela landet mellan den 1 augusti – 10 mars.

Motivering

Björktrasten har rödlistats som nära hotad (NT) med anledning av att en minskning pågår eller bedöms kunna ske. Arten är dock relativt vanligt förekommande och jakt bedöms inte inverka negativt på artens populationsutveckling. Naturvårdsverket ser därmed ingen anledning att inte ha jakttid på arten endast med anledning av rödlistningen.

Naturvårdsverket föreslog i förra översynen en ändring av dåvarande jakttid. Datum för jaktens slut föreslogs då justeras för att inte överlappa med tiden för artens återvändande till häckningsplatserna.

Vid förra beslutet om ändring av jakttiden togs den allmänna jakten på björktrast bort. Naturvårdsverkets samlade bedömning är dock att det inte finns några juridiska eller biologiska skäl för att inte ha allmän jakttid på arten, varför förslag lämnas att jakten återinförs.

Konsekvens

En jakt i storleksordning som den som var innan den allmänna jakten på arten togs bort bedöms inte påverka populationen negativt.

2.2.2. Bläsand

Bläsand <i>Mareca penelope</i>	
Rödlistning (2015)	Livskraftig (LC)
Rödlistning (2020)	Sårbar (VU).

Populationsstorlek och – utv i Sverige (FD art 12, 2025)	17 000 häckande par. Stabil på kort sikt, och minskande på lång sikt.
Populationsstatus och – utv i EU (FD art 12, 2019)	Status häckande population: hotad 41 600 – 70 100 häckande par. Minskande på kort och lång sikt. Status övervintrande population: tryggad/säkerställd 1 780 000 – 2 090 000 övervintrande individer. Minskande på kort sikt, ökande på lång sikt.
AEWA listning	Jakt är inte otillåten (kolumn C).
Förekomst i Sverige	Bläsanden häckar framför allt norr om den biologiska norrlandsgränsen, i invatten från kusten och upp i fjällens videzon. I södra Svealand och Götaland häckar den numera fåtaligt och lokalt, men ändå i många landskap ¹ .
Avskjutningsstatistik (st)	2007/2008 2012/2013 2018/2019 2023/2024 896 1 109 570 1885

Tid för vårflytt:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec

Tid häckningens olika stadier och uppfödningssäsong:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 1, punkt 14		
Bläsand	Gotlands län, Blekinge län och Skåne län	den 21 aug. - 31 jan.
	Dalarnas län, Gävleborgs län, Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län, Norrbottens län: länet utom gränsälvområdet	den 25 aug. - 30 nov.
	Norrbottens län: gränsälvområdet	den 20 aug. kl. 11.00 - 30 nov.
	Övriga delar av landet	den 21 aug. - 30 nov.

Naturvårdsverkets förslag

Naturvårdsverket föreslår att den allmänna jakttiden på bläsand avskaffas.

Motivering

Bläsand bedömdes som livskraftig (LC) i Artdatabankens rödlistningsbedömning 2015, men har i rödlistningsbedömning 2020 bedömts som sårbar. Grunden för bedömningen är en populationsminskning. För bläsand har minskningstakten uppgått till 40 (30 – 50) % under de senaste 18 åren. Den häckande bläsandspopulationen inom EU klassas också som minskande på kort, såväl som på lång sikt, vilket innebär att den bedöms som hotad av EU. Över lag bedöms det behövas en förvaltningsplan som omfattar åtgärder som ska vända

¹ Johan Elmberg - pers. kommentar Naturvårdsverkets förslag på jakttider 2020

populationsminskningen för arten. Naturvårdsverket har också initierat ett arbete för att identifiera kunskapsluckor när det gäller bläsand i Sverige.

Konsekvens

Förslaget innebär att möjligheten till allmän jakt på bläsand försvinner.

2.2.3. Kricka

Kricka <i>Anas crecca</i>				
Rödlistning (2015)	Livskraftig (LC)			
Rödlistning (2020)	Sårbar (VU).			
Populationsstorlek och – utv i Sverige (FD art 12, 2025)	82 000 häckande par. Minskande på kort och lång sikt.			
Populationsstatus och – utv i EU (FD art 12, 2019)	Status häckande population: Minskande 234 000 – 367 000 häckande par. Minskande på kort och lång sikt. Status övervintrande population: tryggad/säkerställd 1 420 000 – 1 750 000 övervintrande individer. Ökande på kort och lång sikt.			
AEWA listning	Jakt är inte otillåten (kolumn C).			
Förekomst i Sverige	Krickan finns i hela landet.			
Avskjutningsstatistik (st)	2007/2008	2012/2013	2018/2019	2023/2024
	9 881	5 936	4 808	6 789

Tid för vårflytt:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec

Tid häckningens olika stadier och uppfödningssäsong:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 1, punkt 14		
Kricka	Gotlands län, Blekinge län och Skåne län	den 21 aug. - 31 jan.
	Dalarnas län, Gävleborgs län, Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län, Norrbottens län: länet utom gränsälvområdet	den 25 aug. - 30 nov.
	Norrbottens län: gränsälvområdet	den 20 aug. kl. 11.00 - 30 nov.
	Övriga delar av landet	den 21 aug. - 30 nov.

Naturvårdsverkets förslag

Naturvårdsverket föreslår att den allmänna jakttiden på kricka avskaffas.

Motivering

Kricka bedömdes som livskraftig (LC) i Artdatabankens rödlistningsbedömning 2015, men har i rödlistningsbedömning 2020 bedömts som sårbar.

Populationsminskning anges som skäl för rödlistningsbedömningen. För kricka är minskningen under den senaste 18 åren 35 (20 - 50) %. Den häckande populationen av kricka inom EU klassas också som minskande på kort, såväl

som på lång sikt, vilket innebär att den bedöms som hotad av EU. Över lag bedöms det behövas en förvaltningsplan som omfattar åtgärder som ska vända populationsminskningen och säkerställa populationens bevarandestatus.

Konsekvens

Förslaget innebär att möjligheten till allmän jakt på kricka försvinner.

2.2.4. Gråtrut

Gråtrut <i>Larus argentatus</i>	
Rödlistning (2015, 2020)	Sårbar (VU). Jakt har inte identifierats som en negativ påverkansfaktor av Artdatabanken.
Populationsstorlek och – utv i Sverige (FD art 12, 2025)	44 000 häckande par. Minskande på kort och lång sikt.
Populationsstatus och – utv i EU (FD art 12, 2019)	Status: hotad 419 000 – 479 000 häckande par. Minskande på kort och lång sikt.
AEWA listning	Jakt får bedrivas om den är reglerad (kolumn B).
Förekomst i Sverige	Krickan finns i hela landet.
Avskjutningsstatistik (st)	2007/2008 2012/2013 2018/2019 2023/2024 8 035 3 878 2 133 1 943
Övrigt	Måsfåglar, främst trutar, verkar i stor utsträckning vara viktiga predatorer på ungar, snarare än ägg, av änder, tärnor och vadare. ²
Övrig reglering av jakttid	Skyddsjakt JF bilaga 4 punkt 2 andra stycket och punkt 5.

Tid för vårflytt:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
*											

Tid häckningens olika stadier och uppfödningssäsong:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 1, punkt 26		
Gråtrut	Hela landet	den 1 aug. - 31 mars.

Naturvårdsverkets förslag

Naturvårdsverket föreslår att den allmänna jakttiden på gråtrut avskaffas.

Motivering

Gråtrut är rödlistad som sårbar. För arten har minskningstakten uppgått till 60 (72 – 56) % under de senaste 30 åren. Även om jakt inte identifierats som ett hot eller påverkan på arten gör Naturvårdsverket bedömningen att den kan bidra till minskningen och att jakten därmed bör avskaffas av försiktighetsskäl.

Konsekvens

² Widemo 2008

Jakt på gråtrut bedöms lokalt bidra till högre överlevnad för arter som ingår i trutarnas föda, så som bland annat olika arter av tärnor, vadare samt ejder. Att jakten på gråtrut avskaffas innebär en större negativ påverkan på dessa arter än om jakten skulle fortgå.

Om möjligheten till allmän jakt försvinner kan skydds jakt på arten under vår och sommar bli mer angelägen. Skydds jakt kan innebära störningar under fåglarnas häcknings- och uppfödningstid och kostnaderna för utförare av jakten så som kommunförvaltningen kan komma att öka. Administration kring beslut om skydds jakt kan medföra ökade kostnader för länsstyrelserna.

2.2.5. Gräsand

Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	
Rödlistning (2015, 2020)	Livskraftig (LC)
Populationsstorlek och – utv i Sverige (FD art 12, 2025)	190 000 häckande par. Stabil på kort och lång sikt. 230 000 övervintrande individer. Ökande på kort och på lång sikt.
Populationsstatus och – utv i EU (FD art 12, 2019)	Status häckande population: tryggad/säkerställd 1 850 000 – 3 020 000 häckande par. Stabil på kort och på lång sikt. Status övervintrande population: minskande 3 770 000 – 4 440 000 övervintrande individer. Minskande på kort och lång sikt.
AEWA listning	Jakt är inte otillåten (kolumn C).
Förekomst i Sverige	Gräsanden finns i hela landet.
Avskjutningsstatistik (st)	2007/2008 2012/2013 2018/2019 2023/2024 70 913 112 017 87 575 296 114
Övrigt	Gräsand får sättas ut för jaktändamål utan särskilt tillstånd. Det sätts årligen ut ca. 750 000 uppfödda gräsänder i Sverige. ³ Utsatta gräsänder löper större risk att bli skjutna under jakt än vilda gräsänder. ⁴

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 1, punkt 14		
Gräsand	Gotlands län, Blekinge län och Skåne län	den 21 aug. - 31 dec.
	Dalarnas län, Gävleborgs län, Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län, Norrbottens län: länet utom gränsälvsområdet	den 25 aug. - 30 nov.
	Norrbottens län: gränsälvsområdet	den 20 aug. kl. 11.00 - 30 nov.
	Övriga delar av landet	den 21 aug. - 31 dec.

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 1		
Gräsand	Hela landet utom gränsälvsområdet i Norrbottens län	den 21 aug. - 31 jan.

³ Karin Olsson, Jordbruksverket 2020

⁴ Chamagnon m.fl. 2016

	Norrbottens län: gränsälvsområdet	den 20 aug. kl. 11.00 - 30 nov.
--	--------------------------------------	------------------------------------

Förslaget innebär att allmän jakt på gräsand tillåts till och med den sista januari i hela landet förutom gränsälvsområdet i Norrbottens län.

Motivering

Naturvårdsverket föreslår att jakten på gräsand får pågå fram till den tidpunkt när artens livsmiljö vid normala snö-, is- och temperaturförhållanden inte är så begränsad att jakten påverkar fåglarnas möjligheter till rast och födosök. Gräsanden har en historik av att övervintra i landet och är anpassad att klara vintern och arten är heller inte begränsad till en koncentrerad livsmiljö. Det gör gräsänderna mindre sårbara för störningar genom jakt.⁵

Konsekvens

Utökad möjlighet till jakt på gräsand i stora delar av landet.

2.2.6. Knipa och Storskrake

Knipa <i>Bucephala clangula</i>				
Rödlistning (2015, 2020)	Livskraftig (LC)			
Populationsstorlek och – utv i Sverige (FD art 12, 2025)	83 000 häckande par. Ökande på kort och lång sikt. 100 000 övervintrande individer. Stabil på kort och ökande på lång sikt.			
Populationsstatus och – utv i EU (FD art 12, 2019)	Status: tryggad/säkerställd 187 000 – 241 000 häckande par. Minskande på kort och stabil på lång sikt. 312 000 – 424 000 övervintrande individer. Stabil på kort och ökande på lång sikt.			
AEWA listning	Jakt är inte otillåten (kolumn C).			
Förekomst i Sverige	Arten finns i hela landet.			
Avskjutningsstatistik (st)	2007/2008	2012/2013	2018/2019	2023/2024
	8 438	7 036	3 324	3 809

Tid för vårflytt:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec

Tid häckningens olika stadier och uppfödningssäsong:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec

Storskrake <i>Mergus merganser</i>				
Rödlistning (2015, 2020)	Livskraftig (LC)			
Populationsstorlek och – utv i Sverige (FD art 12, 2025)	41 000 häckande par. Ökande på kort och lång sikt. 51 000 övervintrande individer. Ökande på kort och på lång sikt.			
Populationsstatus och – utv i EU (FD art 12, 2019)	Status: tryggad/säkerställd 62 900 – 105 000 häckande par. Ökande på kort och stabil på lång sikt. 160 000 – 245 000 övervintrande individer. Stabil på kort och ökande på lång sikt.			
AEWA listning	Jakt får bedrivas om den är reglerad (kolumn B).			

⁵ Johan Elmberg - pers. kommentar Naturvårdsverkets förslag på jakttider 2020

Förekomst i Sverige	Arten finns i hela landet.			
Avskjutningsstatistik (st)	2007/2008	2012/2013	2018/2019	2023/2024
	1 396	1 043	647	641

Tid för vårflytt:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec

Tid häckningens olika stadier och uppfödningssäsong:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 1, punkt 15		
Knipa och storskrake	Hela landet utom gränsälvsområdet i Norrbottens län	den 21 aug.- 31 jan.
	Norrbottens län: gränsälvsområdet	den 20 aug. kl. 11.00 - 31 jan.

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 1, punkt 15		
Knipa och storskrake	Hela landet utom gränsälvsområdet i Norrbottens län	den 21 aug.- 20 feb.
	Norrbottens län: gränsälvsområdet	den 20 aug. kl. 11.00 - 31 jan.

Förslaget innebär att allmän jakt på knipa och storskrake tillåts till och med den 20 februari i hela landet förutom gränsälvsområdet i Norrbottens län.

Motivering

Knipa och storskrake flyttar i huvudsak i oktober och november, från inlandsvatten till kustområden och delvis senare mot sydväst. Arterna har en lång historik av att övervintra i Sverige och är anpassade för det. Jakten bedrivs till större delen i deras naturliga höst- och vinterhabitat i skärgård och havsvikar. Under vintern kan de normalt hitta alternativa platser för rast- och födosök och behöver inte koncentrera sig till ett fåtal lämpliga platser. Jaktens påverkan under normala förhållanden under vintern bedöms därför som relativt liten.

Arterna uppträder mer utspritt idag jämfört med före millenniumskiftet. Den allt senare isläggnen i inlandet gör att fåglarna dröjer sig kvar i sjöar längre tid av säsongen och deras ankomst till skärgårdsmiljöer inträder först under senare hälften av vintern när det är hårdare väder.

Sammantaget gör Naturvårdsverket bedömningen att allmän jakt på arterna kan pågå till och med den 20 februari.

Konsekvens

Naturvårdsverket gör bedömningen att de föreslagna ändringarna inte kommer medföra någon konsekvens jämfört med nuvarande jakttider.

2.2.7. Snatтерand

Snatтерand <i>Mareca strepera</i>				
Rödlistning (2015, 2020)	Livskraftig (LC)			
Populationsstorlek och – utv i Sverige (FD art 12, 2025)	6 000 häckande par. Ökande på kort och på lång sikt. 1 100 övervintrande individer. Ökande på kort och på lång sikt.			
Populationsstatus och – utv i EU (FD art 12, 2019)	Status: tryggad/säkerställd 52 400 – 77 500 häckande par. Ökande på kort och på lång sikt. 195 000 – 262 000 övervintrande individer. Ökande på kort och lång sikt.			
AEWA listning	Jakt är inte otillåten (kolumn C).			
Förekomst i Sverige	Snatтерanden häckar lokalt i södra Sverige och sällsynt i Norrlands kustland. Utbredningen är koncentrerad till den södra delen av ostkusten, framför allt Öland och Stockholms skärgård, men en betydande del av beståndet finns i vissa rika slättsjöar i södra Sverige.			
Avskjutningsstatistik (st)	2007/2008	2012/2013	2018/2019	2023/2024
	70 913	112 017	87 575	296 114

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 1		
Snatтерand	Värmlands län, Örebro län, Västmanlands län, Uppsala län, Stockholms län, Västra Götalands län, Södermanlands län, Östergötlands län, Hallands län, Jönköpings län, Kalmar län, Gotlands län, Kronobergs län, Blekinge län, Skåne län	den 21 aug. - 31 dec.

Förslaget innebär att allmän jakt på snatтерand tillåts där arten förekommer i landet.

Motivering

Snatтерand är listad i bilaga 2 i fågeldirektivet och därmed tillåten för allmän jakttid. Enligt artens AEWA-listning är jakt inte otillåten. Populationen har av Artdatabanken bedömts som livskraftig, och ökar på såväl kort som lång sikt nationellt och inom EU.

I *Strategi för svensk viltförvaltning* framgår att Naturvårdsverket ska medverka till att främja brukande av vilt som resurs i olika delar av verksamheten. Med anledning av artens populationsstatus och populationsutveckling finner Naturvårdsverket inga hinder för allmän jakt och föreslår därför att snatтерand får jagas under allmän jakttid.

Naturvårdsverket föreslår att jakten ska få pågå fram till den tidpunkt när fåglarnas livsmiljö vid normala snö-, is- och temperaturförhållanden inte är så begränsad att jakten påverkar fåglarnas möjligheter till rast och födosök.

Snatтерandens höstflyttning påbörjas i september, men på vissa lokaler i södra Sverige dröjer sig större flockar kvar in i oktober - november. Arten övervintrar enbart i södra Sverige och då framför allt i Skåne och Halland, men även på Öland och Gotland. Snatтерanden förefaller dock att övervintra i Sverige i

ökande utsträckning, vilket troligen beror på ett allt gynnsammare klimat. Precis som kricka och bläsand, kan snatteranden vid kärva förhållanden på senvintern koncentreras till ett fåtal lämpliga rast- eller födosöksplatser. Vid sådana situationer är de trängda och kan bli negativt påverkade av jakt under senvintern.⁶ Naturvårdsverket gör därför bedömningen att jakten bör avslutas vid årsskiftet.

Konsekvens

Naturvårdsverket bedömer att allmän jakt skulle påverka populationen marginellt. Högst sannolikt kommer det inte att ske någon riktad jakt efter snatteränder i Sverige utan jakten kommer troligen ske i samband med jakt på andra änder.

2.2.8. Dalripa och fjällripa

Dalripa <i>Lagopus lagopus lagopus</i>	
Rödlistning (2015, 2020)	Livskraftig (LC)
Populationsstorlek och – utv i Sverige (FD art 12, 2025)	220 000 häckande par. Fluktuerande på kort och lång sikt.
Populationsstatus och – utv i EU (FD art 12, 2019)	Status: nära hotad 108 000 – 495 000 häckande par. Minskande på kort och lång sikt.
Förekomst i Sverige	Jämtlands, Västernorrlands, Västerbottens, Norrbottens, Värmlands, Dalarnas och Gävleborgs län.
Avskjutningsstatistik (st)	1997/1998 2014/2015 2018/2019 41 700 54 518 30 017

Tid för ~~vårflytt~~: inte tillämplig

Tid häckningens olika stadier och uppfödningssäsong:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec

Fjällripa <i>Lagopus muta</i>	
Rödlistning (2015, 2020)	Livskraftig (LC)
Populationsstorlek och – utv i Sverige (FD art 12, 2025)	75 000 häckande par. Stabil på kort sikt och ökande på lång sikt.
Populationsstatus och – utv i EU (FD art 12, 2019)	Status: tryggad/säkerställd 89 000 – 210 000 häckande par. Stabil på kort och lång sikt.
Förekomst i Sverige	Förekommer i fjällregionen från Dalarna till Torne lappmark.
Avskjutningsstatistik (st)	1997/1998 2014/2015 2018/2019 12 300 11 606 7 306

Tid för ~~vårflytt~~: inte tillämplig

Tid häckningens olika stadier och uppfödningssäsong:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec

Gällande bestämmelse

⁶ Johan Elmberg - pers. kommentar Naturvårdsverkets förslag på jakttider 2020

Jaktförordning (1987:905) bilaga 1, punkt 18

Dalripa och fjällripa	Dalarnas län: Älvdalens kommun, Jämtlands län	den 25 aug. - 28 (29) feb.
	Dalarnas län: övriga delar av länet, Västerbottens och Norrbottens län: nedanför lappmarksgränsen	den 25 aug. - 15 feb.
	Västerbottens och Norrbottens län: ovanför lappmarksgränsen	den 25 aug. - 15 mar.
	Värmlands län, Gävleborgs län, Västernorrlands län	den 25 aug. - 15 nov.

Naturvårdsverkets förslag**Jaktförordning (1987:905) bilaga 1**

Dalripa och fjällripa	Dalarnas län, Jämtlands län, Värmlands län, Gävleborgs län, Västernorrlands län, Västerbottens och Norrbottens län	den 25 aug. - 15 mars.
-----------------------	--	------------------------

Förändringen innebär att jaktens sluttidpunkt blir enhetlig i hela utbredningsområdet genom ett senare avslut nedanför lappmarksgränsen.

Motivering

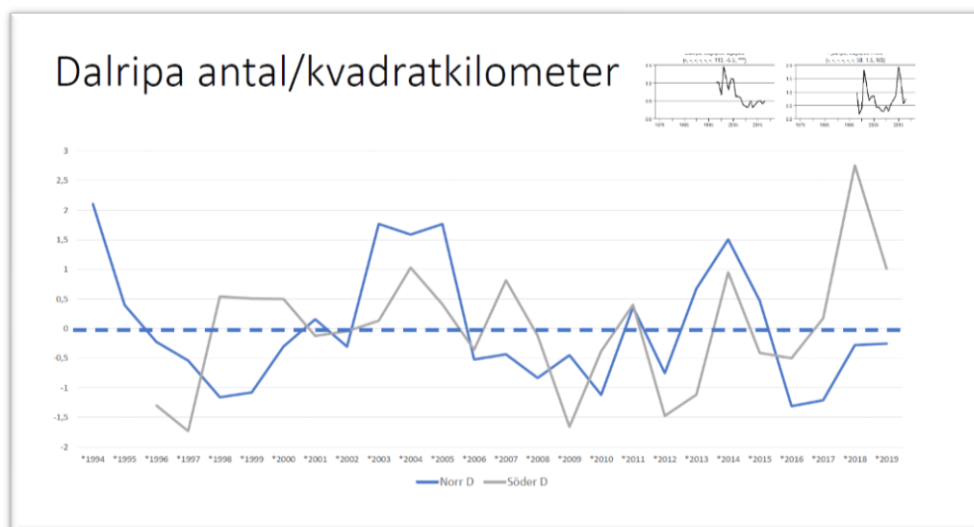
Antalet dalripor och fjällripor varierar kraftigt mellan år, till största delen beroende av rovdjurens påverkan på ripornas häckningsframgång. Riporna kan till viss del påverkas av smågnagartillgången men sambandet är inte helt klarlagt.⁷

Den årliga riktade ripinventeringen och data från svensk fågeltaxerings standardrutter ger delvis olika utfall när det gäller populationsutvecklingen för dalripa respektive fjällripa. Svensk fågeltaxering visar att antalet dalripor har halverats de senaste 20 åren medan populationen av fjällripor är stabil.

Skillnaderna mellan populationerna, enligt svensk fågeltaxerings metod, är huvudsakligen att fjällripan, men inte dalripan uppvisade en populationstopp 2015. Den årliga riktade ripinventeringen, visar inte någon nedåtgående trend för dalripa.

⁷ Maria Hörnell Willebrand - pers. kommentar Naturvårdsverkets förslag på jakttider 2020

Den årliga ripinventeringen, som utförs enligt metoden *distance sampling*, ger detaljerad information om hur många ripor det finns per kvadratkilometer och häckningsframgång. Resultatet visar att populationerna varierar men är stabila, se exempel för dalripa i grafen nedan.

Graf över beståndsutvecklingen för dalripa enligt den årliga riktade ripinventeringen.

Den årliga ripinventeringen är en standardiserad metod som sker genom linjetaxering med hjälp av stående fågelhundar. Forskning har visat att hönsfåglar kan vara svåra att upptäcka utan hund.⁸ Hundarna är betydelsefulla för att öka möjligheterna att upptäcka riporna och trots att hundar används upptäcks ändå inte alla ripor. Vid ripinventering inventeras mellan 25 och 30 områden varje år, från norra Dalarna i söder till Kiruna kommun i norr.

Svensk fågeltaxering utförs enligt standardrutten som är ett inventeringssystem som täcker hela landet och utförs således delvis även i samma områden som ripinventeringen. Inventeringen utförs utan medföljande hund. Det låga antalet observationer i fågeltaxeringen, totalt 91/86 observationer 2018 för dalripa/fjällripa och 103/54 observationer 2017 för de två arterna, gör att resultaten från svensk fågeltaxering när det gäller ripa, bör hanteras med större försiktighet än resultaten från den årliga ripinventeringen. Den årliga ripinventeringen baserar sig på totalt 85 000 observationer av ripor, i genomsnitt ca 3 400 observationer per år både till fjälls och i delar av skogslandet. Ripinventeringen utförs inte bara på statlig mark utan samma metod tillämpas även av en del skogsbolag och mindre privata markägare.

Jakten på ripa på statens mark

Två tredjedelar av all jakt på ripa sker under de första tio dagarna av jakten.⁹ Den jakt som med stor sannolikhet utgör det största uttaget av arterna sker på statens mark ovan odlingsgränsen. Ett jaktuttag på i snitt 5 – 10% (utslaget över hela fjällkedjan på dalripa och betydligt mindre på fjällripa) är litet jämfört med annan dödlighet. Jakttrycket på statens mark är begränsat till maximalt tre jaktmandagar per km². Begränsningen finns för att förhindra överbeskattning. Tre jaktmandagar per km² är beräknat utifrån tidigare avskjutningsstatistik vilket motsvarar en avskjutning på ungefär 30 % av populationen beroende på täthet.¹⁰

⁸ Brittas & Karlbom 1990

⁹ Willebrand 1996

¹⁰ Willebrand & Hörnell 2001

Administrationen av jaktkort och återrapportering sker via en webbapplikation och varje jägare måste återrapportera inom två veckor efter avslutad jakt för att ha möjligheten att köpa nytt jaktkort. Vid återrapportering uppger jägaren var jakten skett och om något vilt fällt och i så fall art och antal. Materialet är i sig unikt med detaljerad information om jägarna och med 96 procentig återrapportering.¹¹ Återrapporteringen ger en bild av det aktuella jakttrycket som tillsammans med inventeringsdata gör det möjligt för länsstyrelserna att under och mellan år utvärdera jakten.

Jakten på ripa utanför statens mark

Precis som för andra arter med allmän jakttid rapporteras avskjutning av dalripa och fjällripa frivilligt, förutom på statens mark enligt stycket ovan. Svenska Jägareförbundet skattar avskjutningen av samtliga jaktbara arter nedanför odlingsgränsen/renbetesfjällen som en del av Jakt- och viltvårdsuppdraget, men för fjäll- och dalripa sker en mycket stor andel av den totala avskjutningen på statens mark. Det är idag respektive länsstyrelse som har ansvar att sammanställa statistik på antal skjutna ripor och resultatet från ripinventeringen, men det saknas idag en nationell sammanställning och samordning av data.

Jaktstart

Ripkycklingarna anses som självständiga och klarar sig själva oberoende av hönan från 50 dagar efter kläckning. Data som forskningen insamlat i Sverige har senaste kläckdatum den 4 juli och visar därför att vid nuvarande jaktstart den 25 augusti är kycklingarna självständiga. Det finns inget som talar för att äggkläckning, äggläggning och parning skulle ske tidigare i de södra delarna av fjällkedjan än i den norra. Variationerna i kläckdatum är större mellan olika år inom samma område än vad det är mellan norra och södra delen av fjällkedjan samma år.¹² Naturvårdsverket anser därför att nuvarande tidpunkt för jaktstart är lämplig även framöver.

Önskemål har framförts om en senarelagd starttid med hänsyn till rennäringen vars känsliga perioder kan överlappa jakten på ripa. Länsstyrelsen beslutar med stöd av 32 § rennäringslagen (1971:473) om att upplåta jakt på statens mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen med undantag för området för Girjas sameby. Där förfogar samebyn, utan hinder av vad som sägs i 31 – 34 §§ rennäringslagen, över rätten att upplåta småviltsjakt och fiske. Enligt rennäringslagen ska jakten bedrivas på ett sådant sätt att hänsyn tas till rennäringens behov. Länsstyrelsen har därför också möjlighet att avlysa områden på statens mark med hänsyn till renskötseln med stöd av samma bestämmelse. Naturvårdsverket anser mot denna bakgrund att det inte finns skäl att skjuta fram jaktstarten generellt eftersom renskötselns behov kan tillgodoses regionalt/lokalt där behov finns.

Jaktslut

Ripor är anpassade till ett hårt vinterklimat och har möjlighet att söka sig till nya platser om förhållanden visar sig för kärva, till exempel om födotillgången är begränsad. Naturvårdsverket finner baserat på ovanstående inte att det finns några sådana hinder för att jaga dal- och fjällripa fram till den 15 mars över ripornas hela utbredningsområde.

¹¹ Lindberget 2009

¹² Maria Hörnell Willebrand - pers. kommentar Naturvårdsverkets förslag på jakttider 2020

Konsekvens

Jakt under senare delen av säsongen, vilken sker på fåglar som överlevt vintern, kan påverka populationen i större utsträckning än den jakt som sker tidigt. Det är därför viktigt att man inom den adaptiva förvaltningen följer upp jaktens påverkan om jakttiden på ripa förlängs i enlighet med Naturvårdsverkets förslag. Sådan uppföljning bedöms kunna ske inom ramen för befintlig inventering- och förvaltningsmodell utan att särskilda åtgärder eller anpassningar behöver vidtas.

2.2.9. Kråka, kaja och skata

Kråka <i>Corvus corone</i>				
Rödlistning (2015)	Livskraftig (LC)			
Rödlistning (2020)	Nära hotad (NT). Jakt har inte identifierats som en negativ påverkansfaktor av Artdatabanken.			
Populationsstorlek och – utv i Sverige (FD art 12, 2025)	160 000 häckande par. Stabil på kort sikt och minskande på lång sikt.			
Populationsstatus och – utv i EU (FD art 12, 2019)	Status: tryggad/säkerställd 5 220 000 – 8 030 000 häckande par. Stabil på kort sikt och ökande på lång sikt.			
Förekomst i Sverige	Förekommer i hela landet.			
Flytt- eller stannfågel	Stannfågel i stora delar av Europa men finska och ryska kråkor flyttar i stort antal till Sverige och Nordsjöländerna under vintern.			
Övrig reglering av jakttid	Skyddsjakt JF bilaga 4 punkt 2 och 5.			
Avskjutningsstatistik (st)	1997/1998 89 625	2007/2008 82 713	2012/2013 71 091	2018/2019 44 357

Tid för vårflytt

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec

Tid häckningens olika stadier och uppfödningssäsong:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec

Kaja <i>Corvus monedula</i>				
Rödlistning (2015, 2020)	Livskraftig (LC)			
Populationsstorlek och – utv i Sverige (FD art 12, 2025)	300 000 häckande par. Ökande på kort och lång sikt.			
Populationsstatus och – utv i EU (FD art 12, 2019)	Status: tryggad/säkerställd 5 440 000 – 9 460 000 häckande par. Stabil på kort och lång sikt.			
Förekomst i Sverige	Förekommer i hela landet.			
Flytt- eller stannfågel	Kortflyttare i N, i övrigt stannfågel.			
Övrig reglering av jakttid	Skyddsjakt JF bilaga 4 punkt 2 och 5.			
Avskjutningsstatistik (st)	1997/1998 24 142	2007/2008 48 098	2012/2013 57 587	2018/2019 67 074

Tid för vårflytt:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec

Tid häckningens olika stadier och uppfödningssäsong:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
	*								*		

Skata *Pica pica*

Rödlistning (2015, 2020)	Livskraftig (LC)			
Populationsstorlek och – utv i Sverige (FD art 12, 2025)	200 000 häckande par. Minskar på kort och på lång sikt.			
Populationsstatus och – utv i EU (FD art 12, 2019)	Status: tryggad/säkerställd 6 900 000 – 10 800 000 häckande par. Stabil på kort och lång sikt.			
Förekomst i Sverige	Förekommer i hela landet.			
Flytt- eller stannfågel	Stannfågel.			
Övrig reglering av jakttid	Skyddsjakt JF bilaga 4 punkt 2 och 5.			
Avskjutningsstatistik (st)	1997/1998	2007/2008	2012/2013	2018/2019
	40 143	49 200	43 766	34 673

Tid häckningens olika stadier och uppfödningssäsong:

jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec

Gällande bestämmelse**Jaktförordning (1987:905) bilaga 1, punkt 29**

Kråka, kaja och skata	Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län, Norrbottens län	den 16 juli - 30 april.
	Övriga delar av landet	den 1 juli - 15 april.

Naturvårdsverkets förslag**Jaktförordning (1987:905) bilaga 1**

Kråka och kaja	Hela landet	den 1 aug. - 20 feb.
Skata	Hela landet	den 11 aug. - 10 jan.

Förslaget innebär att jaktstarten senareläggs samt att jaktslutet tidigareläggs i hela landet för alla tre arterna. Skata får också en annan, kortare allmän jakttid, än kråka och kaja. Därutöver får respektive art en enhetlig jakttid gällande hela landet.

Motivering

För kråka, kaja och skata föreslår Naturvårdsverket att jakttiden justeras för att inte längre överlappa arternas respektive häcknings- och uppfödningssäsonger eller flyttider för återvändande till häckningsplatserna.

Kråka har i rödlistan 2020 blivit bedömd som nära hotad, från att i tidigare rödlistor bedömts som livskraftig. Minskningstakten har uppgått till 24 (18 – 27) % under de senaste 18 åren. Den svenska populationen uppskattas till 160 000 häckande par och artens bevarandestatus har på EU-nivå bedömts som tryggad/säkerställd. På EU-nivå är populationen stabil på kort och ökar på lång

sikt. Jakt har inte identifierats som en negativ påverkansfaktor på artens bevarandestatus av Artdatabanken. Jakt har inte heller rapporterats innebära hot eller ha någon påverkan i Sveriges rapportering till KOM (FD artikel 12, 2019). Naturvårdsverket gör en samlad bedömning att den allmänna jakten på kråka därmed kan fortsätta tills vidare, om än under kortare jakttid enligt nedan.

I samband med föregående översyn av jakttiderna förekom synpunkter på att den kunskapssammanställning¹³ som gjordes, gällande tider för såväl vårflytt som häckning för ett antal fåglar, var allt för alltför vidlyftigt tilltagna för kråkfåglarna. Detta jämfört med både hur det ser ut i verkligheten och jämfört med nu gällande EU- vägledning. Skillnaden uppgår till upp emot två månader i vissa fall. Över lag menades att för fåglar som bygger bo året runt, som exempelvis skata, innebär detta att det blir problematiskt att avgöra när egentliga häckningssäsongen inleds. Skata är den fågel som inleder häckningssäsongen tidigast av alla fåglar enligt kunskapssammanställningen, redan i januari finns rapporter om bobygge. Kunskapssammanställningen baseras på fågeldirektivets definitioner och kriterier för de olika perioderna och dessa är gemensamma för alla arter och bobygge är ett av häckningskriterierna i fågeldirektivet.

Såväl kråka som kaja har flyttningsrörelser och är listade som partiella flyttfåglar enligt fågelguiden. I nu gällande KCD är de listade som stannfåglar. Enligt kunskapssammanställningen visar artportalen att lika många rapporter kommer in på sträckande kråka som kaja och råka. Det är dock inte tiden för vårflytt som begränsar jakttiden för dessa arter, utan det är häckningstiden.

Naturvårdsverket kan vidare konstatera att samtliga dessa kråkfåglar är betydande predatorer av småvilt och att jakten därmed har en viltvårdande orsak. Kråkan är habitatgeneralist och därmed den art bland kråkfåglarna som har störst betydelse som bopredator. Kråkan är i första hand ett hot för häckande fåglar, men kan även påverka stammarna av hare.¹⁴

Konsekvens

Förslaget innebär en förkortning i jakttid för dessa arter såväl i början som på slutet. Den största inskränkningen av jakten sker i slutet av nuvarande jakttid. Kråkfåglarna är betydande predatorer på markhäckande fåglar, småfåglar och övrigt fältvilt. Jakt på dessa arter har en positiv påverkan och predatorkontrollen är en viktig åtgärd för att gynna den biologiska mångfalden. Den effektivaste jakten på kråkfågel bedrivs på våren och flera remissinstanser har pekat på betydelsen av vårjakten på kråkfågel ur viltvårdande syfte. Jakt närmre in på häckningssäsongen innebär större möjlighet att minska den lokala predationen. Denna möjlighet reduceras nu vilket kan leda till ökad predation på markhäckande fåglar, småfåglar och övrigt fältvilt.

2.2.10. Rådjur

Rådjur *Capreolus capreolus*

Rödlistning (2015, 2020)	Livskraftig (LC)
Populationsuppskattning	Beståndet har beräknats till cirka 375 000 individer. ¹⁵

¹³ Kunskapssammanställning flytt och häckningstider 2020

¹⁴ Widemo 2008

¹⁵ SLU Artdatabanken 2020

Reproduktion	Parningen sker i juli - augusti, men implantationen är fördröjd med fem månader. I maj - juni föds 1 - 3 ¹⁶ kid som bedöms klara sig utan geten ca 1 oktober ¹⁷ .			
Övrig reglering av jakttid	16 § JF tid för jakt och jaktträning med hund. 9 § JF tid på dygnet.			
Avskjutningsstatistik (st)	2007/2008	2012/2013	2018/2019	2023/2024
	118 994	96 383	99 165	101 415
Övrigt	Viltolyckor 2024: 51 562 ¹⁸ .			

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 1, punkt 11

Rådjur	Hela landet	den 1 okt. - 31 jan.
Rådjur - hornbärande	Hela landet	den 16 aug. - 30 sep. och den 1 maj - 15 juni endast smyg- och vaktjakt.
Rådjur - kid	Hela landet	den 1 sep. - 30 sept. endast smyg- och vaktjakt.

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 1

Rådjur	Hela landet	den 1 okt. - 31 jan.
Rådjur - hornbärande	Hela landet	den 16 aug. - 30 sep. och den 1 maj - 15 juni endast smyg- och vaktjakt.
Rådjur – get och kid	Hela landet	den 1 feb. - 28 (29) feb. endast smyg- och vaktjakt.
Rådjur - kid	Hela landet	den 1 sep. - 30 sep. endast smyg- och vaktjakt.

Förslaget innebär att jakttiderna på get och kid utökas med februari månad i hela landet. Jakten får endast bedrivas som smyg- och vaktjakt.

Motivering

Rådjursstammen är stark och livskraftig och förekommer i stabila eller ökande populationer i alla län. Stammen har spridit sig norrut och sedan mitten av 1950-talet etablerat sig i stora delar av norra Sverige och trenden är ökande.¹⁹ Arten gynnas av ett varmare klimat och ökningen i norra Sverige beror troligtvis på mildare väder och snöfattiga vintrar. Förutsättningen för rådjurets fortsatta spridning och etablering norrut är därför gynnsam. I områden med räv tillsammans med förekomst av lodjur och varg kan utvecklingen vara en helt annan. Där kan rådjursstammarna stadigt gå tillbaka. Vinterdödighet och predation bedöms vara avgörande faktorer för rådjursstammarnas utveckling.

¹⁶ Jarnemo m.fl. 2018

¹⁷ Petter Kjellander - pers. kommentar Naturvårdsverkets förslag på jakttider 2020

¹⁸ Nationella Viltolycksrådet: Viltolyckor för respektive viltslag 2024

¹⁹ Petter Kjellander - pers. kommentar Naturvårdsverkets förslag på jakttider 2020

Rådjuren delar till viss del foderresurs med annat klövvilt och kan orsaka skada på skog och gröda. Ett angeläget motiv till ökad jakt på rådjur är att markägare, särskilt i södra Sverige, har svårt att etablera tallplanteringar på grund av vilt. Svårigheterna medför att granen, som inte i samma utsträckning utgör viltfoder, breder ut sig i landskapet på tallens bekostnad. Fodersituationen för viltet försämras, skadorna på de tallar som finns ökar, landskapet förlorar i variation och därmed påverkas även den biologiska mångfalden negativt.

Rådjuren är också den viltart som är överrepresenterad vid olyckor mellan vilt och trafik, och trenden är ökande. Viltolyckor med vilt inblandat medför stora kostnader för samhället.

Allt sammantaget finns ett ökat behov av att reglera rådjursstammen genom jakt. I enlighet med *Strategi för svensk viltförvaltning* utgår strategin från de tre övergripande perspektiven: bevarande av viltarter, brukande av viltet som resurs och begränsning av skador och olägenheter av vilt. Utökade jakttider är ett sätt att tillmötesgå dessa perspektiv. Samtidigt innebär utökade jakttider ett större behov av uppmärksamhet på bibehållen kvalitet i populationen, såsom upprätthållandet av en någorlunda jämn könskvot.

Jakt i februari månad

Under senvintern dominerar kvistbetet i födan, vilket innebär problem för skogsbruket. Skadesituationen i skogen tillsammans med omfattande trafikolyckor är skäl att tillåta jakt även i februari. Sådan jakt ger möjlighet till riktad jakt på rådjur som orsakar skada i skogsplanteringar.²⁰ Jakttiden bör vidare minska länsstyrelsens administrativa börda vad gäller skyddsjaktsansökningar.

Det finns inga biologiska hinder från att jaga rådjur i februari månad. Samtidigt är senvintern en besvärlig tid för rådjuren. Från tiden då växterna går in i invintringsfas sjunker deras energinivå stadigt. Rådjuren förlorar därmed i kroppsvikt genom vintern och behöver hushålla med sina energireserver. Jakten måste således ske på ett särskilt varsamt sätt under senvintern. För att minska störningen för rådjuren samtidigt som skador kan förebyggas och stammen begränsas föreslår Naturvårdsverket att jakten under februari månad endast får ske som smyg- och vaktjakt. Om det behövs med hänsyn till snö-, is- eller temperaturförhållandena får länsstyrelsen begränsa jakttiden, i enlighet med bestämmelsen i 2 § JF.

Av ovan angivna skäl föreslår Naturvårdsverket att jakttiden på get och kid utvidgas till februari månads slut i hela landet. Jakten på råbock bör däremot avslutas i januari. Det råder samsyn om att jakttrycket på handjur generellt sett är högre än på hondjur vilket kan medföra en skev könsfördelning. Det är också jakten på hondjur och inte handjur som huvudsakligen bidrar till reglering av stammens storlek. För råbock är bedömningen vidare att det är mer lämpligt att bedriva jakt vid en senare tidpunkt under våren, både med avseende på djurets kondition och hornutveckling.

Konsekvens

Sambandet mellan skador på skog och vilttäthet är komplext och varierar med flera faktorer, bl.a. förekomst av andra arter, skogliga variabler och årsmån. De förlängda jakttiderna för get och kid möjliggör dock för en ökad reglering av

²⁰ Christer Kalén - pers. kommentar Naturvårdsverkets förslag på jakttider 2020

rådjurspopulationen. Högre jakttryck på rådjur kan möjliggöra en minskning av skogsskador orsakade av älg på grund av en minskad konkurrens om gemensamma foderarter i de områden där arterna interagerar i hög grad. Även direkta skador av rådjur på t.ex. granplantor och RASE-arterna kan begränsas med större möjligheter att hålla ner tätheten av rådjur.

Förutom den fysiska skada som viltolyckor kan orsaka den enskilde, uppskattas i jaktlagsutredningens betänkande²¹ kostnaden för varje olycka med vilt uppgå till 61 000 kronor. Det är därför troligt att förslaget kan bidra till minskande samhällskostnader.

För att minska störningen för rådjur och andra vilda djur, får jakten under februari endast bedrivas som smyg- och vaktjakt. Naturvårdsverket bedömning är att störningen med dessa jaktformer kommer att vara liten på övrigt djurliv.

Nyttjandet av rådjur som resurs möjliggörs i större omfattning genom detta förslag. I september är dock kiden relativt små och i slutet av säsongen är rådjuren magrare än tidigare på säsongen, varför jakt under denna tid inte innebär ett optimalt nyttjande av viltresursen.

Förslaget innebär att jakttiderna är fortsatt lika över landet vilket innebär ökad tydlighet och enkelhet.

2.2.11. Fälthare

Fälthare *Lepus europaeus*

Rödlistning (2015, 2020)	Ej tillämplig (N/A)			
Reproduktion	Fältharen kan para sig redan i januari i södra Sverige och den första kullen föds då i februari. Fältharen kan få tre, upp till fyra kullar per säsong. ²²			
Övrig reglering av jakttid	Skydds jakt bilaga 4 punkt 2 och 3. 16 § JF tid för jakt och jaktträning med hund.			
Avskjutningsstatistik (st)	2007/2008	2012/2013	2018/2019	2023/2024
	38 128	30 063	22 279	21 898
Övrigt	Klassad som främmande vilt av Artdatabanken med riskklass mycket hög risk. ²³			

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 1, punkt 1

Fälthare	Hela landet	den 1 sep. - 28 (29) feb.
----------	-------------	---------------------------

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 1

Fälthare	Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län, Norrbottens län	den 21 aug. - 28 (29) feb.
Fälthare	Övriga delar av landet	den 1 sep. - 28 (29) feb.

²¹ SOU 2014:54

²² CG Thulin - pers. kommentar Naturvårdsverkets förslag på jakttider 2020

²³ Strand m.fl. 2018

Förslaget innebär att den allmänna jakttiden på fälthare tidigareläggs i de fyra nordligaste länen.

Motivering

Ett av hoten mot skogsharen i landet är konkurrens från fälthare. Med fältharens pågående expansion norrut ökar den negativa påverkan på populationen av skogshare.

För att försöka motverka detta bör jakttiden för fälthare vara så lång som möjligt med hänsyn tagen till artens reproduktion. Naturvårdsverket bedömer att det är möjligt att bedriva jakt på fälthare i de angivna länen utan att riskerna för att skjuta honor med ungar är överhängande.

Det kan finnas en förväxlingsrisk mellan arterna, men Naturvårdsverket gör bedömningen att den risken inte är tillräckligt stor för att skogsharen ska påverkas negativt och att den nytta en utökad jakt på fälthare kan göra överväger.

Konsekvens

En tidigarelagd allmän jakttid på fälthare i de fyra nordligaste länen kan främja populationen av skogshare i de aktuella länen.

2.3. Tider för jakt på älg (bilaga 2)

2.3.1. Tider för jakt på älg

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 2

Älg	Värmlands län Torsby kommun. Dalarnas län Malung-Sälens kommun, Orsa kommun, Rättviks kommun, Älvdalens kommun och de delar av Mora kommun som ligger norr om sjön Siljan och de delar av kommunen som ligger norr om väg 45 väster om tätorten Mora. Gävleborgs län Ljusdals kommun, Ovanåkers kommun, Hudiksvalls kommun och Nordanstigs kommun. Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län, Norrbottens län	den 1 sep. - 31 jan.
Älg	Övriga delar av landet	den 8 okt. - 31 jan.

Jaktens starttid

I ett älgförvaltningsområde där skilda tider gäller för jakttidens början ska den länsstyrelse som har inrättat älgförvaltningsområdet besluta vilken dag jakten ska börja så att jaktstarten blir densamma i hela älgförvaltningsområdet.

Länsstyrelserna i Värmlands, Dalarnas och Gävleborgs län får besluta att jakten ska börja den 1 september i fler delar av länet än vad som anges i första stycket om det kan öka möjligheterna att nå beslutade mål inom länet avseende skadenivåer på skog och trafik orsakade av älg.

Uppehåll i jakttiden

Om möjligheterna att uppnå beslutade mål inom länet avseende skadenivåer på skog och trafik orsakade av älg inte försvåras, får länsstyrelsen i län där jakten ska börja den 1 september besluta om uppehåll i jakten om en period om högst 14 dagar under älgens parningstid.

För områden som är belägna i Jämtlands län på renbetesfjällen, i Västerbottens län ovanför odlingsgränsen och i Malå sameby samt i Norrbottens län ovanför lappmarksgränsen får länsstyrelsen i respektive län besluta om uppehåll i jakten om det behövs med hänsyn till renskötseln eller snöförhållanden.

Jakten på älgkalv

För jakt som sker utanför licens- och älgskötselområden och som endast avser älgkalv ska jakttiden vara fem dagar. Jakttidens början ska vara densamma som den som gäller i det älgförvaltningsområde i vilken jakten ska ske.

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 2

Älg	Värmlands län Torsby kommun. Dalarnas län Malung-Sälens kommun, Orsa kommun, Rättviks kommun, Älvdalens kommun och de delar av Mora kommun som ligger norr om sjön Siljan och de delar av kommunen som ligger norr om väg 45 väster om tätorten Mora. Gävleborgs län Ljusdals kommun, Ovanåkers kommun, Hudiksvalls kommun och Nordanstigs kommun Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län, Norrbottens län	den 1 sep. - 28 (29) feb. Under perioden den 1 - 28 (29) feb. endast smyg- eller vaktjakt.
Älg	Övriga delar av landet	den 8 okt. - 28 (29) feb. Under perioden den 1 - 28 (29) feb. endast smyg- eller vaktjakt.

Jaktens starttid

I ett älgförvaltningsområde där skilda tider gäller för jakttidens början ska den länsstyrelse som har inrättat älgförvaltningsområdet besluta vilken dag jakten ska börja så att jaktstarten blir densamma i hela älgförvaltningsområdet.

Länsstyrelserna i Värmlands, Dalarnas och Gävleborgs län får besluta att jakten ska börja den 1 september i fler delar av länet än vad som anges i första stycket om det kan öka möjligheterna att nå beslutade mål inom länet avseende skadenivåer på skog och trafik orsakade av älg.

Uppehåll i jakttiden

Om möjligheterna att uppnå beslutade mål inom länet avseende skadenivåer på skog och trafik orsakade av älg inte försvåras, får länsstyrelsen i län där jakten ska börja den 1 september besluta om uppehåll i jakten om en period om högst 14 dagar under älgens parningstid.

För områden som är belägna i Jämtlands län på renbetesfjällen, i Västerbottens län ovanför odlingsgränsen och i Malå sameby samt i Norrbottens län får länsstyrelsen i respektive län besluta om uppehåll i jakten om det behövs med hänsyn till renskötseln eller snöförhållanden.

Jakten på älgkalv

För jakt som sker utanför licens- och älgskötselområden och som endast avser älgkalv ska jakttiden vara fem dagar. Jakttidens början ska vara densamma som den som gäller i det älgförvaltningsområde i vilken jakten ska ske.

Förändringen innebär att jakt på älg möjliggörs till och med slutdatum den 28 (29) februari (endast smyg- eller vaktjakt i februari) samt möjlighet för Norrbottens län att besluta om uppehåll i eller tidigare avslut av älgjakten i hela länet med hänsyn till renskötseln eller snöförhållandena.

Motivering

Jakt på älg till och med slutdatum den 28 (29) februari

De angivna jakttiderna baseras på Naturvårdsverkets tidigare förslag om att möjliggöra jakt på älg till och med slutdatum den 28 (29) februari.

I syfte att möjliggöra ökad uppfyllnad av avskjutningsmålen föreslår Naturvårdsverket att tiden för jakt på älg fastställas till och med februari månads slut. Om jakttiden är lång finns det stort utrymme att välja jakttillfällen samtidigt som förutsättningarna för att förvaltningsmålen nås ökar. Förslaget ger en sista möjlighet till jaktlag, som ännu inte har fyllt sin kvot, att nå avskjutningsmålen. Det är samtidigt angeläget att älgförvaltningsområdena, älgskötselområdena och licensområdena gör ansträngningar inom sitt ansvar i älgförvaltningen för att uppfylla uppsatta förvaltningsmål innan hårda vinterförhållanden sätter in.

Under februari månad finns det risk för att det sker en ansamling av älg i känsliga bestånd av tallungskog. Att jakt då är tillåten minskar behovet av skyddsjakt under denna period och det ger markägare större möjlighet att påverka situationen. Ett sent jaktslut kommer även att minska behovet av skyddsjakt senare under våren, vilken genomförs under etiskt mindre lämpliga förhållanden. En god måluppfyllelse är angeläget för legitimiteten för den adaptiva förvaltningen och för de samhällseffekter den reglerade älgjakten är tänkt att ge.

Under senvintern har fodret lägre näringsvärde och möjligheterna att kompensera energiförluster är små. Förhållandena är särskilt svåra i de norra delarna av landet. För att skapa så liten negativ påverkan som möjligt får jakten på älg endast ske som smyg- och vaktjakt under februari månad.

Länsstyrelsen har möjlighet att avsluta älgjakten tidigare än det beslutade datumet, i enlighet med bestämmelsen i 2 § jaktförordningen om det behövs med hänsyn till snö-, is- eller temperaturförhållandena. Att jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande framgår av 27 § jaktlagen. Det är således jägaren som vid varje enskilt jakttillfälle ska avgöra om omständigheterna för jakt är lämpliga.

Möjlighet för Norrbottens län att besluta om uppehåll i eller tidigare avslut av älgjakten i hela länet

Vid den föregående översynen av jakttiderna framförde länsstyrelsen i Norrbotten att det för jakttiden efter älg i länet är önskvärt att fortsatt kunna besluta om kortare jakttid även nedan lappmarksgränsen. Länsstyrelsen anser att den regionala förvaltningens möjligheter att besluta om uppehåll i samt tidigare avslut av älgjakten med hänsyn till rådande snöförhållanden och rennäringen bör omfatta hela länet. Det är också den regionala förvaltningen som besitter bäst kunskap att fatta sådana beslut.

I beredning av sådana frågor i länets viltförvaltningsdelegation framkommer exempelvis önskemål från renskötseln om att det ska vara möjligt att besluta om kortare jakttid även nedan lappmarksgränsen med hänsyn till renskötseln. Många fjällsamebyarna kommer ner till kusten med renarna efter deras skiljningsarbete kring november/december och stannar till april. En längre jakttid medför att vägar plogas i en större omfattning för att få tillgång till jaktmarker vilket kan skapa problem för renskötseln då renarna följer vägarna. I koncessionsområdena är det mer förekommande med störningar från hundar under älgjakten.

I tillägg till detta kan snödjup, snöns betingelser samt tidpunkten för snöns ankomst variera i delar av länet. Bäst kännedom och möjlighet att göra anpassningar till dessa faktorer har den regionala förvaltningen.

Konsekvens

Förutsättningarna att nå uppsatta förvaltningsmål kan öka med en längre jakttid samtidigt som det kan minska behovet av skyddsjakt senare under våren.

Förslaget innebär vidare ökade möjligheter att anpassa älgjakten med hänsyn till renskötseln eller rådande snöförhållanden i hela Norrbottens län.

UTKAST

2.4. Jakt för att förebygga skador av vilt (bilaga 4)

2.4.1. Punkt 1, kungsfasan

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 punkt 1

Axishjort, bisam, bison, frett, guldfleckig mangust, mink, mufflonfår, mårhund, röd muntjak, sikahjort, stenmård, strimmig skunk, sumpbäver, svartsvansad präriehund, tvättbjörn, vildkanin, vitsvanshjort och wapitihjort får jagas för att förhindra skador orsakade av främmande viltarter.	Hela landet	den 1 juli - 30 juni.
--	-------------	-----------------------

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4

Axishjort, bisam, bison, frett, guldfleckig mangust, kungsfasan, mink, mufflonfår, mårhund, röd muntjak, sikahjort, stenmård, strimmig skunk, sumpbäver, svartsvansad präriehund, tvättbjörn, vildkanin, vitsvanshjort och wapitihjort får jagas för att förhindra skador orsakade av främmande viltarter.	Hela landet	den 1 juli - 30 juni.
--	-------------	-----------------------

Förändringen innebär att kungsfasan läggs till i listan över arter som får jagas för att förhindra skador orsakade av främmande viltarter.

Motivering

Kungsfasan förekommer naturligt i Kina och har etablerat sig i vilt tillstånd i Frankrike och Tjeckien.²⁴ Artportalen redovisar observationer av arten i spridda delar av södra Sverige, med koncentrationer främst i Skåne. Arten är inte bedömd av Artdatabanken och effekterna på inhemsk fauna och flora är okända. Naturvårdsverket bedömer att riskerna för att arten sprids genom jakt är mycket liten.

Konsekvens

Förändringen innebär att det går att förebygga att arten etablerar sig i vilt tillstånd i landet.

2.4.2. Punkt 2, flertalet arter

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 punkt 2 första stycket

Ekorre, grävling, hermelin, husmus, iller, lämlar, mink, mullvad, mård, mårhund,	Hela landet	den 1 juli - 30 juni.
--	-------------	-----------------------

²⁴ BirdLife International 2018

råttor, räv, skogsmöss, sorkar, vessla, vildkanin och vildsvin som kommer in på gården eller i trädgården och där kan orsaka skada eller annan olägenhet får jagas.		
---	--	--

Jakträttshavare får under samma tid bedriva jakt efter sådana djur samt björktrast, fiskmå, fälthare, gråsparv, gråtrut, havstrut, kaja, korp, kråka, näbbmus, pilfink, råka, skata, skratmå och tamduva

1. i en anläggning för att där förhindra skada eller annan olägenhet
2. på mark med jordbruksgrödor eller som används till yrkesmässig trädgårdsodling om djuren där orsakar skada på grödor och odling
3. om jakten sker på särskilt uppdrag av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet den 1 juli-30 juni.

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4

Ekorre, fälthare, grävling, hermelin, husmus, iller, lämlar, mink, mullvad, mårdar, mårdhund, näbbmöss, råttor, rödräv, skogsmöss, sorkar, vessla, vildkanin och vildsvin som kommer in på gården eller i trädgården och där kan orsaka skada eller annan olägenhet får jagas.	Hela landet	den 1 juli - 30 juni.
--	-------------	-----------------------

Jakträttshavare får under samma tid bedriva jakt efter sådana djur samt björktrast, fiskmå, gråsparv, gråtrut, havstrut, kaja, korp, kråka, ladsvala, pilfink, ringduva, råka, skata, skratmå, talgoxe och tamduva

1. i en anläggning för att där förhindra skada eller annan olägenhet
2. på mark med jordbruksgrödor eller som används till yrkesmässig trädgårdsodling om djuren där orsakar skada på grödor och odling
3. om jakten sker på särskilt uppdrag av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet den 1 juli-30 juni.

Förändringen innebär att fälthare och näbbmöss läggs till bland arterna som får jagas med stöd av första stycket. Dessutom förtydligas i första stycket att det är rödräv som får skyddsjagas med stöd av bestämmelsen samt att båda mårdarterna som förekommer i landet får skyddsjagas. Vidare läggs arterna ladsvala, ringduva och talgoxe till i andra stycket.

Motivering

Naturvårdsverket gör bedömningen att fälthare kan ställa till med skada i sådana miljöer som omfattas av bestämmelsen. Naturvårdsverket föreslår därför att den införs i bestämmelsen.

Näbbmöss förekommer i byggnader likaväl som gnagare och kan skapa olägenheter. Därför föreslår Naturvårdsverket att artgruppen tas in i bestämmelsen.

Ringduvan har ökat i antal på senare år och även ökat sin utbredning i bebyggda områden. Förslaget innebär att arten får jagas i enlighet med vad som gäller för till exempel tamduva.

Därutöver är punkten kompletterad med fler arter (ladusvala och talgoxe) som kan komma in i anläggningar och orsaka skador eller olägenheter.

Övriga förtydliganden skapar klarhet avseende att rödräv samt både skogsmård och stenmård omfattas av bestämmelsen.

Konsekvens

Det blir enklare att förhindra skada eller annan olägenhet orsakade av fälthare och näbbmöss som kommer in på gården eller i trädgården. Ökad tydlighet avseende att stycket avser rödräv samt både skogsmård och stenmård. Därutöver blir det också enklare att förhindra och förebygga vissa skador orsakade av ringduva, ladusvala och talgoxe.

2.4.3. Punkt 3, fasan (nytt fjärde stycke)

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 punkt 3

Fälthare får jagas i handelsträdgård, anläggning för yrkesmässig fruktodling eller plantskola, om det behövs för att förhindra skador på träd eller trädplantor.	Hela landet	den 1 jan. - 15 april.
Fälthare får jagas i handelsträdgård, anläggning för yrkesmässig fruktodling eller plantskola om anläggningen är inhägnad med stängsel och grindar på sådant sätt att hare hindras att komma in eller ut.	Hela landet	den 1 juli - 30 juni.
Vildkanin får jagas i handelsträdgård, anläggning för yrkesmässig fruktodling eller plantskola, om det behövs för att förhindra skador på träd eller trädplantor.	Hela landet	den 1 juli - 30 juni.

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4

Fälthare får jagas i handelsträdgård, anläggning för yrkesmässig fruktodling eller plantskola, om det behövs för att förhindra skador på träd eller trädplantor.	Hela landet	den 1 jan. - 15 april.
Fälthare får jagas i handelsträdgård, anläggning för yrkesmässig fruktodling eller plantskola om anläggningen är inhägnad med stängsel och grindar på sådant sätt att hare hindras att komma in eller ut.	Hela landet	den 1 juli - 30 juni.

Vildkanin får jagas i handelsträdgård, anläggning för yrkesmässig fruktodling eller plantskola, om det behövs för att förhindra skador på träd eller trädplantor.	Hela landet	den 1 juli - 30 juni.
Fasan får jagas i handelsträdgård eller anläggning för yrkesmässig frukt- eller bärödling, om det behövs för att förhindra skador.	Hela landet	den 1 juli - 30 juni.

Förändringen innebär att det blir möjligt att jaga fasan året runt i hela landet i handelsträdgård eller anläggning för yrkesmässig frukt- eller bärödling, om det behövs för att förhindra skador.

Motivering

Fasan kan göra skador på trädgårdsodlingar, framför allt vinodlingar, där skadorna kan bli kostsamma.

Konsekvens

Skador kan förebyggas utan särskilt beslut av länsstyrelse.

2.4.4. Punkt 4, hussvala och ladusvala

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 punkt 4

Gråsparv och pilfink som orsakar olägenhet för människors hälsa eller boskaps hälsa i ladugårdar, livsmedelslager eller andra motsvarande anläggningar får jagas.	Hela landet	den 1 juli - 30 juni.
---	-------------	-----------------------

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4

Gråsparv, hussvala, ladusvala och pilfink som orsakar olägenhet för människors hälsa eller tamdjurs hälsa i ladugårdar, djurstallar, livsmedelslager eller andra motsvarande anläggningar får jagas.	Hela landet	den 1 juli - 30 juni.
--	-------------	-----------------------

Förslaget innebär en ändring så att punkten omfattar även hussvala och ladusvala, vilka kan medföra hälsorisker för djur eller människor. Även ändring så att fler tamdjur och anläggningar omfattas av skyddet.

Motivering

Även hussvala och ladusvala kan medföra hälsorisker för djur eller människor. Behov bedöms även finnas att fler tamdjur och anläggningar behöver omfattas av bestämmelsen över lag.

Konsekvens

Möjlighet att jaga även hussvala och ladusvala som kan medföra hälsorisker för djur eller människor. Generellt utökat bestämmelse så fler tamdjur och anläggningar omfattas av skyddet.

2.4.5. Punkt 5, flygsäkerhet

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 punkt 5		
Bläsgås, fiskmås, grågås, gråtrut, havstrut, kaja, kanadagås, korp, kråka, ringduva, skrattnås, skata, storskarv, tamduva och vitkindad gås som uppträder vid flygplatser får jagas med hänsyn till flygsäkerheten.	Hela landet	den 1 juli - 30 juni.

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4		
Bläsgås, fiskmås, grågås, gråtrut, havstrut, kaja, kanadagås, korp, kråka, ringduva, skrattnås, skata, storskarv, tamduva och vitkindad gås som uppträder vid flygplatser får jagas om det behövs med hänsyn till flygsäkerheten den 1 juli-30 juni.	Hela landet	den 1 juli - 30 juni.

Förslaget innebär ett förtydligande av förutsättningarna när jakten får bedrivas genom att formuleringen ”om det behövs” tillfogas stycket.

Motivering

Förslaget förtydligar att bestämmelserna är tänkta för att förebygga skada och det är ett villkor för att jakt ska få bedrivas. Förslaget speglar även kraven som ställs i de fall skyddsjakten beslutas av myndighet, se 23 a § jaktförordningen.

Konsekvens

Bestämmelserna förtydligas avseende att jakten endast får bedrivas för att förhindra och förebygga skada.

2.4.6. Punkt 11, skogsgås och tundragås (sädgås) samt bläsgås

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 punkt 11		
Sädgås som uppträder i flock om minst fem individer vid fält med oskördad gröda, får jagas.	Blekinge län och Skåne län	den 21 april - 20 feb.

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4		
---	--	--

Skogsgås och tundragås (sädgås) samt bläsgås som uppträder vid fält med oskördd gröda eller betesmark, får jagas om det behövs för att förebygga skada.	Blekinge län och Skåne län	den 1 okt. - 28 (29) feb.
---	----------------------------	---------------------------

Förslaget innebär att sädgås delas upp i arterna skogsgås och tundragås. Nomenklaturen ändras med anledning av senare rön vad gäller artbegreppen.

Vidare innebär förslaget att även bläsgås får skyddsjagas för att förebygga skador, att skyddsjakt även är tillåten för att förebygga skador på betesmark och att det förtydligas att jakten endas får bedrivas om det behövs för att förebygga skada. Dessutom försvinner kravet på att det ska vara en flock om minst fem fåglar.

Tiden för skyddsjakten föreslås också ändras för att bättre anpassas till när skadorna sker.

Motivering

Bläsgås kan orsaka skador på växande gröda och betesmarker. Arten läggs till i punkt 11 som omfattar Skåne och Blekinge län för att det där är mindre risk att det uppträder fjällgås i flockarna.

Den föreslagna jakttiden är till synes en ganska stor minskning, men speglar bättre den tid då gässen vistas i området.

Ändring av artnamn är en anpassning till gällande nomenklatur, se nedan.

Förslaget om villkor att skyddsjakten ska behövas för att förebygga skada förtydligar att bestämmelserna är tänkta för just det och att det är ett villkor för att skyddsjakt ska få bedrivas. Förslaget speglar även kraven som ställs i de fall skyddsjakten beslutas av myndighet, se 23 a § jaktförordningen.

Regeln om antal fåglar i flock har visat sig svår att hantera i samband med praktisk skyddsjakt och föreslås därför tas bort.

Konsekvens

Ändringarna är i linje med förslag som lämnats in från berörda länsstyrelser och önskemål om att förtydliga villkoren för jakten.

Antalet övervintrande bläsgäss har minskat på senare år, men detta beror inte på att populationen i stort har minskat. Den har snarare visat en ökande trend, sett under en period på tre generationer. En skyddsjakt så som den föreslås, torde inte påverka populationen negativt.

Med förändringarna tydliggörs att det ska vara fråga om jakt för att förebygga skada och att skadan även kan vara på betesmark.

Tiden för skyddsjakten ändras för att ännu bättre anpassas till de perioder under året när riskerna för allvarliga skador på gröda och betesmark är störst.

Ändring av artnamn

Naturvårdsverket föreslår att ordet "Sädgås" sätts inom parentes och att det framför skrivs "Skogsgås och tundragås".

Uppdelningen baseras på skillnader i morfologi och att arterna är ekologiskt separerade²⁵. Skogsgåsen häckar i tajgaskogsbältet från Skandinavien österut till Ochotska havet. Tundragåsen häckar norr om skogsgåsen, på tundran från norra Skandinavien österut till Tjuktjen.

Genetiska data kompliceras av snabb artbildning följt av hybridisering. Genomdata visar dock konsistent att spetsbergsgåsen *Anser brachyrhynchus* är nästlad inom komplexet fabalis–serristrostris och är närmare släkt med skogsgåsen än tundragåsen.

För att följa den gängse benämningen föreslår Naturvårdsverket att man i fortsättningen använder namnen skogsgås och tundragås. Arterna är dock mycket svåra, i det närmaste omöjliga att skilja åt i en jaktsituation, varför Naturvårdsverket föreslår att båda arterna omfattas av jakttiden. Den västliga populationen av skogsgås, som häckar i Sverige har i huvudsak en flyttväg som inte berör Skåne, varför den delpopulationen inte riskerar påverkas negativt av den föreslagna skyddsjakten.

Eftersom förändringen har kommit under processen med översynen av jakttiderna, föreslår Naturvårdsverket att det gamla artnamnet sädgås tills vidare står kvar i punkten, inom parentes.

2.4.7. Punkt 12, grågås, kanadagås, vitkindad gås och bläsand

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 punkt 12

Grågås, kanadagås och vitkindad gås som uppträder i flock om minst fem individer vid fält med oskördad gröda eller kan medföra olägenhet för människors hälsa, får jagas.	Hela landet	den 1 juli - 30 juni.
---	-------------	-----------------------

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4

Grågås, kanadagås, vitkindad gås och bläsand som uppträder vid fält med oskördad gröda eller betesmark eller som kan medföra olägenhet för människors hälsa, får jagas om det behövs för att förebygga skada eller sådan olägenhet.	Hela landet	den 1 juli - 30 juni.
---	-------------	-----------------------

Förändringen innebär att även bläsand får skyddsjagas för att förebygga skador, att skyddsjakt även är tillåten för att förebygga skador på betesmark och att det förtydligas att jakten endas får bedrivas om det behövs för att förebygga skada. Dessutom försvinner kravet på att det ska vara en flock om minst fem fåglar.

Motivering

²⁵ Birdlife Sweden 2025

Bläsand kan orsaka skador på växande gröda, särskilt i södra delarna av landet, och föreslås därför läggas till i punkt 12.

Förslaget förtydligar vidare att bestämmelserna är tänkta för att förebygga skada och att det är ett villkor för att jakt ska få bedrivas. Villkoret om att jakten ska ha som syfte att förebygga skada är hämtad från fågeldirektivet och speglar kravet i 23 a § jaktförordningen.

Regeln om antal fåglar i flock har visat sig svår att hantera i samband med praktisk skyddsjakt och föreslås därför tas bort. Samtidigt adderas också betesmark till de fall när skyddsjakt får bedrivas. Detta för att öka möjligheterna att begränsa och förhindra skador inom lantbruket.

Konsekvens

Skyddsjakt på bläsand för att förebygga skada eller annan olägenhet möjliggörs samtidigt som villkoren för när skyddsjakt får bedrivas breddas. Ändringarna är i linje med förslag som lämnats in från berörda länsstyrelser och önskemål om att förtydliga villkoren för jakten.

Antalet rapporterade skador av bläsand på växande gröda har ökat i Skåne och med förändringen ökar möjligheterna för att snabbt kunna skyddsjaga för att förebygga skador.

Med förändringarna tydliggörs att det ska vara fråga om jakt för att förebygga skada och att skadan även kan vara på betesmark.

2.4.8. Punkt 15, ringduva

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 punkt 15

Ringduva som uppträder i flock om minst fem individer och som orsakar skada i yrkesmässiga odlingar, får jagas i sådana odlingar.	Dalarnas län, Gävleborgs län, Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län och Norrbottens län	den 1 jan. - 31 juli.
	Övriga delar av landet	den 1 jan. - 15 aug.

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4

Ringduva som uppträder i flock och som orsakar skada i yrkesmässiga odlingar, får jagas i sådana odlingar.	Dalarnas län, Gävleborgs län, Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län och Norrbottens län	den 1 jan. - 31 juli.
	Övriga delar av landet	den 1 jan. - 15 aug.

I punkten föreslås en ändring som innebär att kravet på att det ska vara minst fem fåglar i flock tas bort. I stället får ringduvor som uppträder i flock och som orsakar skada i yrkesmässiga odlingar skyddsjagas.

Motivering

Villkoret att ringduvan ska uppträda i flock om minst fem individer föreslås plockas bort. I stället föreslås villkoret för skyddsjakt ändras till enbart ”som

uppträder i flock”, samma formulering som före senaste revideringen av jakttiderna. Att begreppet flock (utan begränsning om minst fem individer) föreslås stå kvar är för att minska risken att skjuta individer som har ungar. Ringduvan kan få flera kullar varje år och har en lång och utdragen häckningsperiod. Arten kan därför ha ungar i boet senare än många andra fåglar. De ringduvor som har ungar uppträder ofta ensamma, medan ringduvor som inte har ungar mestadels uppträder i flock. Dessutom är det framför allt i flock som arten bidrar till stora skador.

Konsekvens

Förslaget innebär att ensamma fåglar undantas från skyddsjakten och att risken att skjuta fåglar med ungar i boet därmed minskas. Förslaget torde samtidigt innebära ökade möjligheter att begränsa skador i yrkesmässiga odlingar även om förändringen bedöms som ringa.

2.4.9. Punkt 16, fågelbo

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 punkt 16		
Fågelbo samt ägg eller ungar får flyttas om allvarlig skada eller olägenhet orsakas av att fågel byggt bo i ett hus eller en gård.	Hela landet	den 1 juli - 30 juni.

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4		
Fågelbo och ägg av björktrast, blåmes, fiskmå, gråsparv, gråtrut, havstrut, hussvala, kaja, ladusvala, pilfink, ringduva, skata, sädesärta och tamduva får förstöras och ungar avlivas om allvarlig skada eller olägenhet orsakas av att fågel byggt bo i ett hus eller en gård.	Hela landet	den 1 juli - 30 juni.

Förslaget innebär att den nu gällande bestämmelsen som omfattar alla fåglar begränsas till ett antal arter och att möjligheten att flytta bo samt ägg eller ungar försvinner. I stället får fågelbon och ägg förstöras samt ungar avlivas avseende de aktuella arterna.

Motivering

Nuvarande bestämmelse är olämplig med avseende på att den omfattar alla fågelarter utan begränsning. De i förslaget uppräknade arterna är de som vanligast påträffas i den aktuella miljön.

Som bestämmelsen är utformad idag löper den som behöver nyttja den stora risken att bryta mot bestämmelsen i 27 § jaktlagen (1987:259) om att jakten inte får orsaka viltet onödigt lidande. Att flytta ett fågelbo med ungar (eller långt gångna ägg) innebär i många fall att boet överges och att ungar och ägg dör.

Förslaget medger att man direkt kan förstöra bon och ägg samt avliva ungar avseende de arter som omfattas och därigenom bespara viltet lidande.

Konsekvens

De arter som räknas upp är de som är vanligast i sammanhanget och förslaget bedöms inte innebära ett hot mot aktuella arters populationer.

Naturvårdsverket bedömer att eftersom de arter som finns med är de vanligaste, borde inte förslaget innebära en ökad arbetsbörda för länsstyrelserna i form av ansökningar om skyddsjakt på övriga fågelarter.

Förslaget gör att den som genomför jakten behöver skaffa sig kunskap om vilken art som blir föremål för skyddsjakten, men det bedöms inte vara ett orimligt krav.

Förslaget innebär också att utförare inte riskerar att utsätta djur för onödigt lidande i samma omfattning som med nuvarande reglering.

2.4.10. Punkt 17, årskalv av dov- och kronhjort

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 punkt 17

Årskalv av dov- och kronhjort som uppträder vid fält med oskördad gröda, får jagas om det behövs för att förebygga skada.	Hela landet	den 1 juli - 15 april.
---	-------------	------------------------

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4

Årskalv av dov- och kronhjort som uppträder vid betesmark, vid fält med oskördad gröda eller vid platser där emballerad och försluten ensilage förvaras, får jagas om det behövs för att förebygga skada.	Hela landet	den 1 juli - 15 april.
---	-------------	------------------------

Förändringen innebär att skyddsjakten blir tillåten även vid betesmark samt platser där ensilage förvaras.

Motivering

Bestämmelsen infördes 2018 och justerades 2021 i syfte att minska skadorna för jordbruket och att samtidigt minimera skyddsjaktens negativa påverkan på kron- och dovhjortsstammarna. Trots att bestämmelsen nyligen har införts ser Naturvårdsverket att det finns skäl som talar för att ändra den.

En sådan ändring avser möjligheten till skyddsjakt efter dovhjort och kronhjort vid platser där ensilage förvaras. Dov- och kronhjort kan göra skada på den plast som omsluter ensilaget. För att ensileringen ska fylla sin funktion får inte syre eller bakterier komma i kontakt med ensilaget. Vid skada på den omslutande plasten sker detta och hela balen kan komma att behöva kasseras, även om hjortarna endast ätit en liten del av den.

Att betesmark läggs till de områden där skyddsjakt får bedrivas motiveras med att även det foder som husdjuren äter under bete är av vikt för djurhållningen i Sverige. Om dov- eller kronhjortar orsakar ett högt betestryck på betesmarker

påverkar det fodersituationen för de betande tamdjuren negativt. Naturvårdsverket bedömer att möjligheten att skjuta dov- eller kronkalv på betesmarker kan ha en störande effekt och därför minska den foderförlust som vilt på dessa marker orsakar.

Konsekvens

Förslaget bedöms kunna minska de skador som årskalv av dov- och kronhjort förorsakar jordbruket och djurhållningen i Sverige.

2.4.11. Punkt 21, sångsvan

Gällande bestämmelse

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4 punkt 21		
Sångsvan som uppträder i flock om minst fem individer får jagas vid fält med oskördad gröda om det behövs för att förebygga skada.	Hela landet	den 1 okt. - 31 mars.

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4		
Sångsvan får jagas vid fält med oskördad gröda om det behövs för att förebygga skada.	Hela landet	den 1 okt. - 31 mars.

I punkten föreslås en ändring som innebär att kravet på att det ska vara minst fem fåglar i flock tas bort.

Motivering

Villkoret avseende att det ska vara minst fem fåglar i flock infördes vid förra ändringen av bilaga 4. Erfarenheterna från utövare har dock visat att kravet komplicerar jakten och därigenom möjligheterna att förebygga skador, varför det föreslås tas bort.

Konsekvens

Med förslaget förenklas möjligheterna att använda skyddsjakt som ett förebyggande verktyg mot skador på oskördad gröda.

2.4.12. Vitkindad gås (ny punkt)

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4		
Vitkindad gås får jagas för att förebygga skada.	Skåne län, Blekinge län, Kalmar län och Gotlands län	den 1 nov. – 28(29) feb.

Förslaget innebär att vitkindad gås får jagas för att förebygga skada oavsett var den befinner sig i det område och under den tid som anges.

Motivering

Vitkindad gås övervintrar i allt större antal i Sverige. Det är framför allt gäss som häckar i Arktis (ryska tundran). Skadebilden i de delar av landet där gässen övervintrar visar på betydande problem och det har påvisats ett samband mellan

antalet gäss och skadenivån.²⁶ Tidigare har det bara varit möjligt att skyddsjaga vid fält med oskördad gröda. För att motverka ökande skador på gröda föreslås att öppna för jakt under den tid när det övervägande antalet gäss som finns i landet är arktiska gäss. Den populationen omfattar idag 1,4 – 1,6 miljoner gäss och den fortsätter att öka. Det finns även vitkindade gäss som häckar i Sverige och runt Östersjön men under vintern bör dessa utgöra en väldigt liten del av de gäss som övervintrar i Sverige. Preliminära resultat visar att åtminstone delar av denna delpopulation flyttar till Nederländerna, så majoriteten av gässen som övervintrar i Sverige torde vara ryska. Eftersom sambandet mellan antalet gäss och skadenivån är bevisat, finns det enligt Naturvårdsverkets bedömning stöd i fågeldirektivets undantagsbestämmelser för att bedriva jakt.

Konsekvens

Eftersom mängden skador har ett samband med antalet gäss kan jakt enligt förslaget åstadkomma en populationsminskning och därmed färre skador.

Mot bakgrund av den konstaterade populationsutvecklingen och antalet gäss försvårar inte jakt upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

2.4.13. Årskalv älg, stamskada på tall (ny punkt)

Naturvårdsverkets förslag

Jaktförordning (1987:905) bilaga 4		
Årskalv av älg som orsakar stamskada på tall får jagas om det behövs för att förebygga skada.	Hela landet	den 1 mars - 15 april. Under perioden endast smyg- eller vaktjakt.

Skyddsjakt på årskalv av älg som orsakar stamskada på tall tillåts som smyg- eller vaktjakt under perioden 1 mars – 15 april.

Motivering

I dag är skyddsjakt på enskilds initiativ tillåten på årskalv av älg som uppträder vid fält med oskördad gröda om det behövs för att förebygga skada (bilaga 4 till jaktförordningen p. 10). För kronhjort gäller att årskalv får jagas om kronhjort orsakar stamskada på barrträd (bilaga 4 till jaktförordningen p. 18). Syftet med dessa regler är att genom att fälla kalven skrämman älgko respektive kronhjortshind då risk för skada föreligger. Naturvårdsverket bedömer att det finns områden och tillfällen då motsvarande skyddsjakt som beskrivits ovan kan medges då årskalv av älg orsakar stamskada på tall. Tiden 1 mars – 15 april bygger på förslaget ovan att tiden för jakt på älg utökas med februari månad (se punkt 4.3. i detta dokument). I likhet med förslaget gällande jakt på älg i februari föreslås jakten endast få bedrivas som smyg- eller vaktjakt.

Konsekvens

Genom att tillåta skyddsjakt på enskilds initiativ kan jakten genomföras snabbare än om en ansökan om skyddsjakt först behöver skickas till länsstyrelsen. Därmed ökar sannolikheten att skador på tall i ungskog kan förebyggas.

²⁶ Montras m.fl. 2019

2.4.14. Gråhäger (ny punkt)

Naturvårdsverkets förslag**Jaktförordning (1987:905) bilaga 4**

Gråhäger får jagas för att förebygga skada.	Vid fiskodling och utsättningsplatser (inom sju dygn innan och sju dygn efter utsättningstillfälle) samt inom ett avstånd av 300 meter från sådana områden	den 1 juli - 30 juni.
---	--	-----------------------

Förslaget innebär att skyddsjakt på gråhäger införs på enskilds initiativ vid fiskodling och utsättningsplatser för fisk.

Motivering

Länsstyrelsen har lämnat förslag om att möjliggöra skyddsjakt på gråhäger på enskilds initiativ med stöd av bilaga 4 i jaktförordningen. Det skäl som har angivits har varit att underlätta möjligheten för brukare att påverka sin skadesituation och samtidigt minska länsstyrelsens administration.

Antalet häckande par av gråhäger har ökat i Sverige, både på kort och lång sikt. Arten förekommer främst i södra och mellersta Sverige men observeras allt oftare längre norrut. Under hösten flyttar de flesta individer till västra och södra Europa, men ett ökande antal övervintrar i södra Sverige där isfria vatten förekommer.

Gråhägern orsakar lokalt betydande skador, främst på fiskodlingar. En studie i Finland visar att gråhägern ofta födosöker på natten vid fiskodlingarna, vilket kan göra att de är svåra att upptäcka. Vidare orsakar de större problem än storskarv, för vilken skyddsjakt är tillåten vid fiskodlingar enligt bilaga 4, eftersom studier visar på att gråhäger kan konsumera 2 - 5 gånger mer fisk i odlingarna, samt har en större påverkan på de odlingar som har små fiskar.

En vanlig förebyggande åtgärd vid fiskodlingar för att hålla borta predatorer är att sätta upp nät över bassängerna. Detta fungerar dock bättre mot andra fiskätande predatorer än gråhägrar, då det finns flera exempel på när gråhägrar har låtit sig tillsammans stå och tynga ner så att nätet pressa ner till dess att de kommer åt fisken.

Gråhägern är opportunistisk vilket betyder att den har en bred diet. Även om den mestadels konsumerar fisk kan de t.ex. äta små fåglar, grod- och däggdjur. Artens konsumtion av fisk riktas mot små fiskar, vilket innebär att de kan ha en särskild påverkan på smolt. Utsättning av smolt görs i syftet till att stärka fiskbestånd som ofta är i behov av främjande åtgärder. Den odlade smolten är i sin tur ett lättare byte än vild smolt.

Skyddsjakt kan idag beviljas av länsstyrelsen efter ansökan, eller på myndighetens eget initiativ. Enligt HABIDES-rapporteringen för 2023 och 2024 fattades totalt 23 beslut om skyddsjakt på gråhäger, omfattande 210 fåglar. Flera länsstyrelser rapporterar en ökad skadebild och stigande antal ansökningar om skyddsjakt.

Mot denna bakgrund föreslås att skyddsjakt på gråhäger ska kunna genomföras på enskilds initiativ, med stöd av bilaga 4 till jaktförordningen. Förslaget har tagits upp av flera länsstyrelser, med syftet att ge brukare större möjlighet att

snabbt agera vid skada, samtidigt som den administrativa bördan för länsstyrelserna minskar.

Förslaget syftar till att förebygga skada innan den uppstår eller ökar, samt att skapa ett mer förutsägbart och effektivt system för de som verkar inom de blå näringarna. Vidare är det skäligt och rimligt att skyddsjakt på enskilda initiativ vid fiskodling och utsättningsplatser tillåts året runt då det saknas egentligt behov av prövning. Skyddsjakt vid dessa skadesituationer innebär att ekonomisk förlust förhindras.

Konsekvens

De förslagna villkoren för skyddsjakt på enskilda initiativ motsvarar i stort de beslut som redan tillämpats av flera länsstyrelser. Det innebär vidare att möjligheten till skyddsjakt möjliggörs över hela landet och att enskilda ges mandat att avgöra om förutsättningarna för skyddsjakt är uppfyllda vid givna situationer. Förslaget innebär därmed en förenkling av rådande hantering, särskilt för länsstyrelserna.

Möjligheten att förebygga skador förbättras till viss del genom att den skadelidande ges rätt att agera omedelbart utan att invänta beslut. Det kan ha särskild betydelse vid akuta situationer, exempelvis i samband med utsättning av fisk eller vid känsliga perioder för vattenbruket.

Antalet utsättningsplatser varierar över tid, varför även behovet av skyddsjakt kan förväntas variera. Den faktiska nyttjandegraden av skyddsjaktsbeslut har historiskt varit låg enligt HABIDES-rapporteringen, vilket talar för att även nyttjandet av enskilda initiativ kommer att vara begränsat.

Naturvårdsverket gör bedömningen att den förslagna skyddsjakten inte kommer att påverka gråhägerens bevarandestatus negativt, varken nationellt eller i dess naturliga utbredningsområde i övrigt.

3. Förkortningar

Författningar	Förkortning
Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar	FD
Jaktförordning (1987:905)	JF
Internationella överenskommelser	
Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds	AEWA
Övrigt	
EU-kommissionen	KOM
Habitats and Birds Directive Derogation System	HABIDES
Key Concepts document on Period of Reproduction and prenuptial Migration of huntable bird Species in the EU	KCD

4. Faktaunderlag för respektive art

För arter där Naturvårdsverket föreslår ändringar i den allmänna jakttiden finns uppgifter rörande arten i form av en faktaruta. Uppgifterna i faktarutorna är som regel, om inget annat framgår, hämtade från de källor som framgår i tabellen.

Artnamn Vetenskapligt namn	
Rödlistning (2015)	Artdatabankens rödlistningsbedömning från 2015 finns för respektive art på artfakta.se eller i sin helhet på sidan: https://pub.epsilon.slu.se/12339/1/R%C3%B6dlistan_2015.pdf .
Rödlistning (2020)	Artdatabankens rödlistningsbedömning från 2020 finns för respektive art på artfakta.se eller i sin helhet på sidan: https://www.slu.se/contentassets/06bc62d2c893426181f812a48d94e919/rodlista-2020-1.pdf .
Populationsstorlek och – utvärdering i Sverige (FD art 12, 2025)	Uppgifterna rapporterades ursprungligen den 23 oktober 2025 i enlighet med FD artikel 12. Rapporteringen avser perioden 2019 – 2024. https://reportnet.europa.eu/public/dataflow/1438
Populationsstorlek och – utvärdering i Sverige (FD art 12, 2019)	Uppgifterna rapporterades den 31 juli 2019 i enlighet med FD artikel 12. Rapporteringen avser perioden 2013-2018. http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=se/eu/art12/envxuag/oa/SE_birds_reports_20190730-142955.xml&conv=612&source=remote
AEWA - listning	Endast fåglar. Enligt AEWA:s överenskommelse om listning för ett antal vattenfåglar <i>Agreement Text and Annexes As amended by MOP8 As amended at the 8th Session of the Meeting of the Parties to AEWA 26 - 30 september 2022</i> . https://www.unep-aewa.org/sites/default/files/uploads/aewa_agreement_text_2023-2025_corrected%20version%20as%20of%2010%20August%202023_EN_rev.pdf
Tid för vårflytt och häckning	Endast fåglar. Uppgiften kommer från SLU:s kunskapssammanställning (Kunskapssammanställning flytt och häckningstider 2020).
Förekomst i Sverige	Endast fåglar. Beskriver respektive arts utbredningsområde i Sverige. Källa är som regel Fåglarna i Sverige 2012, (Ottosson, U m.fl. 2012) om inget annat framgår.
Flytt- eller stannfågel	Fågelguiden (Mullarney K m.fl. 2011).
Avskjutningsstatistik (st)	Uppgifterna kommer som regel från viltdata.se, dels aktuella, dels för ett antal år tillbaka i tiden. I de fall avskjutningsstatistik saknats på viltdata.se, har SvJF bistått med uppgifter.

5. Viltforskare som konsulterats

Under föregående jakttidsberedning 2019 – 2020 inhämtades utlåtanden från forskare för vissa viltarter rörande exempelvis arternas reproduktions- och uppfödningstider. Somliga av dessa uppgifter har även använts i samband med denna översyn av jakttiderna. De forskare vars uppgifter använts även denna gång återfinns i tabellen nedan.

Att forskarna kommenterat ovanstående aspekter innebär inte nödvändigtvis att de ställer sig bakom Naturvårdsverkets förslag, motiveringar och konsekvensbeskrivningar.

Forskare	Art
Carl Gustaf Thulin, SLU	Fälthare
Johan Elmberg, Kalmar högskola	Ånder
Maria Hörnell Willebrand, Högskolan i innlandet (Norge)	Ripor
Petter Kjellander, SLU	Rådjur

6. Källhänvisningar

BirdLife International. Species factsheet: Reeves's Pheasant *Syrnaticus reevesii*. <https://datazone.birdlife.org/species/factsheet/reevess-pheasant-syrnaticus-reevesii>.

BirdLife Sweden. **2025**. *Rapport 16 från Birdlife Swedens Taxonomikommitté*. <https://cdn.birdlife.se/wp-content/uploads/2025/06/R16.pdf>.

Brittas R. & Karlbom M. **1990**. *A field evaluation of the Finnish 3-man chain: a method for estimating forest grouse numbers and habitat use*. Department of Zoophysiology, Uppsala University.

Chamagnon J. Guillemain, M. Mondain-Monval J-Y. Souchay G. Legagneux P. Bretagnolle V. Ingen van L. Bourguemestre F & Lebreton J-D. **2016**. *Contribution of released captive-bred Mallards to the dynamics of the natural population*. *Ornis Fennica*, 93(1).

Jarnemo A., Wiebke N., Ericsson G., Kjellander P., & Andrén H. **2018**. *Hjortvilt i Sverige En kunskapssammanställning*. Naturvårdsverkets rapport 6819.

Kunskapssammanställning flytt- och häckningstider. **2020**. Månsson, J. och Jarnemo, A. *Uppdatering av informationen om häcknings-, uppfödning- och flyttperiod i Sveriges del av "Key Concepts Document on Period of Reproduction and Prenuptial Migration of Hunttable Bird Species in the EU" (KCD)*. Ärendenummer: NV-05061-20. Viltskadecenter, Institutionen för ekologi, Sveriges lantbruksuniversitet.

Lindberget M. **2009**. *Användande av avskjutningsstatistik i förvaltning. Påverkar tidigare jakt CPUE? Sveriges lantbruksuniversitet: Umeå. Examensarbete i ämnet biologi 2009:1.*

Strand M, Aronsson M. och Svensson M. 2018. *Klassificering av främmande arters effekter på biologisk mångfald i Sverige – ArtDatabankens risklista*. ArtDatabanken Rapporterar 21. Uppsala: ArtDatabanken Sveriges lantbruksuniversitet.

Montràs-Janer T., Knape J., Nilsson L., Tombre I., Pärt T. & Månsson J. **2019**. *Relating national levels of crop damage to population size indices of large grazing birds: implications for management*. *Journal of Applied Ecology*.

Mullarney K, Svensson L, Zetterström D. **2010**. *Fågelguiden: Europas och medelhavsområdets fåglar i fält*. Bonnier. ISBN: 9789174240399.

Nationella Viltolycksrådet. *Viltolyckor för respektive viltslag*. <https://statistik.viltolycka.se/statistik/antal-genomforda-uppdrag/>.

Ottosson U, Ottvall R, Elmberg J, Green M, Gustafsson R, Haas F, Holmqvist N, Lindström Å, Nilsson L, Svensson M, Svensson S, Tjernberg M. **2012**. *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst*. Utgivare: Sveriges ornitologiska förening. ISBN: 9789188124005.

SLU Artdatabanken. **2020**. *Artfakta*. <https://artfakta.se/>

SOU 2014:54 *Vildsvin och viltskador – om utfordring, kameraövervakning och arrendatorers jakträtt*. <https://data.riksdagen.se/fil/2F0EC3D7-82D6-463E-97CE-13A4FDB7AB49/>.

Widemo F. **2008**. Viltforum 1/2008. *Predatorkontroll inom viltförvaltning och naturvård - en kunskapsöversikt över predationens betydelse och effekter av predatorkontroll*. Utgivare: Svenska Jägarförbundet.

Willebrand T. **1996**. *Ripan och småviltsjakten på statens mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen*. Naturvårdsverket, Stockholm.

Willebrand, T & Hörnell M. **2001**. *Understanding the effects of harvesting willow ptarmigan *Lagopus lagopus* in Sweden*. Wildlife Biology, 7: 205–212.

Avskjutningsstatistik

Viltdata. *Avskjutningsstatistik*. <https://www.viltdata.se/>.

Personliga kommentarer

Elmberg Johan. Kalmar högskola.

Kalén Christer. Skogsstyrelsen.

Kjellander Petter. Sveriges lantbruksuniversitet.

Olsson Karin. Jordbruksverket.

Thulin Carl-Gustaf. Sveriges lantbruksuniversitet.

Willebrand Maria Hörnell. Högskolan i inlandet (Norge).